

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Aragon

ELSA'YA ŞİİRLER

çeviren:
Şait maden

3. BASKI

“Elsa”

©

**Bu çevirinin yayın hakları
ADAM YAYINCILIK A.Ş.'nindir.**

Birinci Basım: 1975

Adam Yayıncılık'ta Birinci Basım : Şubat 1982

Adam Yayıncılık'ta İkinci Basım: Ocak 1983

282.03.002.105.20.2

“Elsa”

©

**Bu çevirinin yayın hakları
ADAM YAYINCILIK A.Ş.'nindir.**

Birinci Basım: 1975

Adam Yayıncılık'ta Birinci Basım : Şubat 1982

Adam Yayıncılık'ta İkinci Basım: Ocak 1983

282.03.002.105.20.2

Cihan-Hâtun, ki Dûnyâ Hâtunu demeye geliyor, ulu hükümdarların sevmiş olduğu ünlü kadınların başta gelenlerinden biri değildir.

Hanım bir gün hamamda yıkanırken, kocası Sultan, konuşturma niyetiyle, ona küçük bir toprak topağı attı, Hanım da İranlı ozanlardan Zâhir'in şu anlama gelen dizelerini söyledi:

Dûnyâ o yarı yıkılmış kâşânedir ki bir çağlayanın en hızlı akıntısı üstüne kurulmuştur; ve çağlayan onun duvarlarından birini, temellerinden birini söküp sürükler durmadan; boşunadır onu bir toprak parçasıyla onarmaya çalışmanız.

Cihan, Dûnyâ demektir; bu idi kadının adı.

SÂDÎ— *Gülîstan
ya da Güller Ülkesi.*

1958'dedir kokulu *Martine Donelle* gülünün çarşıda görülmesi: Eski gülün benzersiz kokusu, yeni gülün de rengiyle biçimi var onda.

Elsa Triolet — *Roses à Crédits.*

Aragon

Elsa'ya Şiirler

Fransızca'dan çeviren : Sait Maden

**Sana büyük bir sır söyleyeceğim Zaman sensin
Zaman kadındır İster ki
Hep okşansın diz çökülsün hep
Dökülmesi gereken bir giysi gibi ayaklarına
Bir taranmış
Bir upuzun saç gibi zaman
Solğun buğulandırıp sildiği ayna gibi
Zaman sensin uyuyan sen şafakta ben uykusuz seni beklerken
Sensin gırtlığıma dalan bir bıçak gibi**

Ah bu söyleyemediğim işkencesi hiç geçmeyen zamanın
Bu mavi çanaklarda kan gibi durdurulmuş zamanın işkencesi
Ah bu daha beter işkence hiç mi hiç giderilmemiş istekten
Bu göz susuzluğundan sen yürürken odada
Bense bilirim büyüğü bozmamak gerektiğini
Daha beter seni kaçak
Seni yabancı bilmekten
Aklın ayrı bir yerde gönlün ayrı bir yüzyılda kalmaktan
Tanrım ne ağırdır sözcükler Asıl demek istediğim bu
Hazzın ötesinde sevgim hiçbir zararın erişemeyeceği yerde
bugün sevgim

Sen ki benim saat-şakağında vurursun
Boğulurum soluk alıp vermesen
Tenimde bir duraksar ve yerleşir adımın

Sana büyük bir sır söyleyeceğim Her söz
Dudağında bir dilenen zavallı
Acınacak bir şey ellerin için kararan bir şey bakışının altında
İşte bunun için diyorum ikide birde seni seviyorum sözünü
Boynuna takabileceğin bir tümcenin o parlakça kalp kristalini
Kaba konuşmamdan gücenme benim. Bu konuşma
Ateşte şu tatsız cızırtıyı çıkaran sudur o kadar

Sana büyük bir sır söyleyeceğim Bilmem ben
Sana benzeyen zamandan söz açmayı
Bilmem senden söz açmayı bilir görünürüm
Tıpkı uzun bir süre garda
El sallayanlar gibi gittikten sonra trenler
Bilekleri sönerken yeni ağırlığından gözyaşlarının

Sana büyük bir sır söyleyeceğim Korkuyorum senden
Korkuyorum yanın sıra gidenden pencerelelere doğru akşam-
üzeri

El kol oynatışından söylenmeyen sözlerden
Korkuyorum hızlı ve yavaş zamandan korkuyorum senden

Sana büyük bir sır söyleyeceğim Kapat kapıları
Ölmek daha kolaydır sevmekten
Bundandır işte benim yaşamaya katlanmam
Sevgilim

Hiçbir şey söyleme *sevgilim benim* bırak da sessizliğin içine
düşsün bu iki sözcük

Cilalanmış bir taş gibi nicedir ellerimin arasında

Ağır çeken ve hızlı bir taş

Derin bir taş düşmesiyle yaşamımız içre

Uçurumdan başka bir şeye raslamadan aldığı bu upuzun yol

Bu bitip tükenmez yol zamandan daha sessiz

Bir çeşit korku uyanır tek bir uzak su sesi işitmemekten

Şaşırmış tek bir yüzey tek bir çeper depreşmesi

Hiç ve evren artık bir bekleyiştir ve tuttum elini
Hiçbir yankı o düşmede ben boşuna kulak kabartıyorum
Hiç ne sönen bir ses ne bir içcekiş
Düştükçe taş ve geçtikçe karanlıkları
Bir başdönmesidir büyüyor gecesiye ondan da hızlı
Fırlayıp gitmiş ağırlıktan başka hiçbir şey yitik
Fark edilmez şarkı
Kaçmış kopup gitmiş ve çarpmış harika
Daha şimdiden belki Ya da değil Değil daha aşk
Dayanılmaz ölçüsüz mühletten başka hiçbir şey
O yeni başlamış o tüyler ürpertici şaşmaz ezinciyle

Bir taş ya da bir yürek bir kusursuz şey
Tamamlanmış canlı bir şey gene de
Ve uzaklaştıkça azalıyor taşlığı
Gölge ardından avın kuşa doğru düştüğü ey başaşağı kuyu
Bütün taşlar gibi bir taş gene de
Kısacası yorulup da her şeyden bir mezara dönüşmekle son
bulan

Dinle dinle Yükseliyor kuyu ağzından
Çığlık çarpma ya da kırılış değil
Silik ve firdönen belirsiz ürküntülü
Dipten gelme saf ve solgun bir ışık
Çocuk masallarındaki hayaletlere benzeyen
Kendimizden bir renk sonuncu kez belki de

Buysa her şey bir anda olmuş olabilir mi gibi hâlâ
Bir açıklamaya kavuştu çünkü görünmeyen biri
İçeri girdi de perdeyi sıyırdı pencereden

Ve taş sürdürüyor orada yıldız derinliğini

Biliyorum şimdi dünyaya niçin geldiğimi

Bir gün anlatırlar öykümü neler neler geçtiğini başımdan
Karışıklıktır ama bunların hepsi aldatıcı bir görünüştür
çiçekçelenkleridir bir yoksullar evinde tek bir akşamlık
Biliyorum şimdi niçin doğduğumu ben

Ve taş iniyor bulutsular arasından

Neresi yukarıysa bu iç gökte aşağıdır orası

Dediklerim ettiklerim var göründüklerim
Yaprak yığını kuruyan yaprak yığını ve bir şeycik bırakmıyor
ağaca kollarının kımıltısından başka
İşte karşımda kışın o büyük gerçekliği
Her insanda yazgısı var bu kıvılcımın Her insan
Bir güncük yaşayan susineğidir ben de bir insandan başka
neyim ki

Sevmiş olmaktadır övüncüm

Başka değil

Ve taş gömülüyor çıkmamak üzre gezegenlerin tozuna
Dökülmüş bir parça şarabım ben ne var ki şarap
Sarhoşluğu gösterir silik soluk erken sabahta

Başka değil

Bu dediğim sözcükler için doğdum ben

Sevgilim

**İnanmak istemiyorlar bana Boş yere
Yazdım bunu kanımla dizelerim kemanlarımla
Ve nasıl da bilinmiyor artık söz açmak kayık küreklerinin es-
ki dilinden geceleyin**

**Asılı sular üzerinde
Kadınla erkeğin kara lehçesinden konuşmak
İki el birbirini kavrar gibi konuşmak
Mutluluktan çıldırır gibi
Öpüşe benzemeyen bütün sözcükleri yitiren ağız gibi**

Buna inanmayıp inlemek gibi
Taşacak hale gelip geri çevirmek gibi
Sözlerin ötesinde ey en yetkin söz
Şarkının yükseltisi çılgılığın ses uyumu
Bir an gelir ki işitilmedik bölgelere ulaşır nota
Kulak duymaz artık öyle yüksek müziği
İstemiyorlar inanmak istemiyorlar bana Boş yere
Söylüyorum orglarla baharla bunu
Göğün bütün heceleriyle bunu
Sıradan şeylerin eşsiz orkestrasıyla
Bayağılıklarıyla sağır aleksandrenlerin
Boş yere söylüyorum bunu yaban çalgılarıyla
Boş yere söylüyorum bunu duvarlar içre yumrukla
Boş yere söylüyorum bunu beylik ormanları tutuşturur gibi
Boş yere söylüyorum bunu bir savaş açar gibi
Üstüğü yiyiciden çıkan cehennem gibi
İnanmak istemiyorlar bana Benden
Bir surat uydurdular belki kendi suratlarına
Kendi fazlalarıyla giydiriyorlar beni
Yanlarında gezdiriyorlar beni ve şiirlerim' okumayacak ka-
dar ileri gidiyorlar

Öyle yarıyor ki işlerine
Sevimli şarkılar oluyor şiirlerim onlara
Alımsatımıyım biraz onların
Bir sokak olmayı beklerken
Okul kitaplarında
Sözlüklerdeyim
Rezalet yasak bana

Boş yere bağıriyorum sana tapıyorum diye
Âşıkından başka neyim ki

İşte otuz yıldır bu gölgeyim ben ayaklarının dibinde
Hep ardın sıra gezen kara bir köpek candan bağlı bir köpek
Ki senin dik boyunun altına saklanır öğleleri
Ve çıkar tarlalara yandan vurmuş güneşle zıplayıp oynamaya
Lambaların sırma teline sarar seni ve büyür kısık oldukları
ölçüde
Nasıl seversin akşamı okumak için odalarda içinden geldiği
gibi
İşte yalnız o zaman yükselirim de tavana kadar

**Kapılır giderim sayfaları çeviren elini tekrarlamaya
İşte otuz yıldır aklım senin aklının gölgesi**

**Boşuna söyleyip duruyorum sanıyorlar
Bilmem hangi garip inceliğimle
Kara olan her şey gölgeden değil diyorlar
Dediğimden çıkarıp bunu ondan bırakıp
Seni sevmekten vazgeçirmek için de beni
Bir yontu koyuyorlar tensel gerçekliğin yerine senin
Taş bayraklı bir simge bir Vatan
Ve dayadılar mı kitaplarımın o yumuşacık koltukaltına kâğıt
açacağını
Hiç mi hiç anlamıyorlar böyle niçin haykırıyorum**

**Senin kanınla kanıyorum görmüyorlar
Şarkım onlar için ne anlam taşır soruyorum biraz kendime
Sesimde kırılan her sözcük senin boğazının bir katkısıdır bil-
miyorlar mı
Kollarını görmüyorlar mı ruhumun çevresinde**

Ruhumdan söz açacağım bir defalık şurada

**Karıştırılmış oyun kâğıtlarıdır insan dediğin
Valelerin papazların kızların kırmızısı karası
Ama uçucu renkler arasında karıştıran parmaklar vardır bir
de hava
Benim seçmediğim iki bilinmeyenden oluşuyor bedenim
Ve dehşetle görüyorum ellerimin üzerinde belirlediğini yaşın
bakır lekelerinin
Ki hiçbir şeyini anlatmayacak olduğum o babanın ellerine
damga vururdu
Kendisinden olsa olsa bu baş eğme tarzını edindiğim kişinin
Sağ yanından zor işittiği için hem işte bende de var bu
Kulak biçimini anamdan almışım**

Bir de saç bitişini

Ama ruh bunlardadır işte bunlarda

**Silik şaşkın şekilsiz bir ruhtu bu daha
Işıktan söz açıldı mı zor anlayan kör bir ruh
Bilinmeyen bir ruh nerden ortaya çıktı
Hangi atadan çağların felâketinde
Yaşamamış zırdeli akıl almaz hangi amcadan
Ya da sadece o büyük utancından annemin ben dünyaya gel-
diğim zaman
Söyle böyle bir ruh kötü eğlenmiş bir ruh taslağı kirpi gibi
bir ruh ve yitirilmesi
Üzmeyeceğe benzer bir ruh savaş alanlarında demiryolu ka-
zalarında**

**Ne işe yarayacağı bilinmeyen zavallı bir ruh
Şimdiki zamana kapılmış giden
Değil Hamlet tarzında bir Ofelya saçı ancak
İçinde mektup olmayan bir şişe denizde
İşsiz bir kıraathane müşterisinin yuvarlayıp durduğu bir
Japon bilardosu topu
Sense düşüyorsun ya sıfıra ya yüze
İşte tıpi tıpına böyle
Vestiyerde bir ruh ve sarhoş müşteri bulamıyor artık numa-
rasını**

**Karnaval akşamı için bir ruh yarınsa atılacak bir maske
Takımı bozulmuş bir ruh giyilip dışarı çıkılmaz artık onunla
Taşınması da ağır ve her zaman kalması gereken zehir**

**Hiç anlamamışımdır neden özen gösterdiğini ruhuma
Kürekle bulunur bunun gibileri**

**Ama ne der başkalarının gündüzünü ilk defa gören
Ameliyat mucizesiyle**

Ruhum ne dedi sen onu kılıfından böyle çıkardığında
Biçim verdiğinde kendine benzer
Kollarında anlayınca bir insan olduğumu

Bıraktığım zaman iğreti yaşamayı ve sırtıtmayı kendim olabilmek için elinin değmesiyle
Alın şu ruhumun kitaplarını alın da açın rasgele bir yerinden
Parçalayın en iyisi anlamak için
Kokuyu da gizemi de
Açın sayfaları bir hoyrat parmakla
Buruşturun yırtın
Bir şey kalır onlardan yalnız
Bir mırıltı bir nakarat
Bir şey anlatmayan bakış
Uzun bir teşekkür kekeme
O çayır gibi mutluluk
Çocuk-Tanrı'sı karasevdamın
Duaların Ave Maria'sı
Sürüp giden uykusuzluğum
Açan göğüm çiçeklerim
Ey aklım ey çılgınlığım
Mayıs ayım ezgilerim
Cennetim yangınım benim

Elsa yaşamım evrenim

Bütün kiliselerin yolundan sapanım ben
Yeğ tutuyorum seni yaşamaktan ölmekten üstün her şeye
Taşıyorum seni ey günlük kokusu kutsal toprağın forum şar-
kısı

Kanlı dizlerime bak önünde dua etmekten
Senin alevin olmayan her şeyden oyuk gözlerim
Sağırım ağzının olmayan her sızlanışa
Sen inleyince anlıyorum ancak milyonlarca ölüyü
Ayakların içindir bütün yol taşlarından acı duyduğum

Berelenmiş kollarından böğürtlen çitleriyle bütün
Omuzlarını çökertir taşınmış bütün yükler
Bütün felâketi dünyanın bir damla gözyaşında senin
Hiç acı çekmemiştim senden önce
Açı çekmek midir acımam
Bir yarayı böğüren hayvana
Nasıl kıyaslayabilirsiniz hayvansal acıyla
Üstünde gündüzün çarmıha gerildiği bir paramparça vitrayı
Sen öğrettin bana acının alfabesini
Biliyorum okumayı şimdi hıçkırıkları Hepsi de senin
adından yapılmışlar
Yalnız adından kırık adından yaprakları yolunmuş gül adın-
dan senin
Adın senin İsa'nın çektiklerinin bahçesi
Cehennem ateşi içinde dünyanın suratına yazacağım adın
senin
Onun yaftasındaki gizemli harfler gibi
Adın etimin çılgılığı ruhumun yırtığı
Uğrunda yakacağım adın bütün kitapları
Adın insan çölünün bitiminde tüm bilgi
Adın ki benim için yüzyıllar öyküsü
İlâhiler ilâhisi
Ve bütün sözcükler şişe diplerinden bir tarladır ancak lanet-
lenmiş bir kentin kapısında
Bir bardak su kürek mahkûmlarının zincirinde
Çatlak dudaklarımda ezgilenirken adın
Yalnız adın keserlerken benim dilimi
Adın
Bütün müzik ölüm ânında

Sana doğru geldim giden ırmak gibi denize
Bir çırpıda kıydım akışıma dağlarım
Boşladım uğrunda dostlarımı çocukluğumu
Ömrümün her damla suyu senin sonsuzluğunun tuzunu aldı
Güneşin dağıttı folklorumu
Saltanat sürüyorsun kanımda düşümde çılgınlıklarım
Sana verdim belleğimi bir lüle saç gibi
Yalnız senin karlarında uyuyorum artık
Saldım yatağımı engine kovdum üvey perilerimi

Nicedir el çektim efsanelerimden
Ki Rimbaud'dur Cros¹ dur Ducasse² dir
Ağlayan Valmore³ dur gece yarısı
İpin ortadan kaldırdığı Nerval'dir
Ve Lermontov'un gövdesine dalan kurşun yüreğimden geçti
benim

Adımlarınla bölünmüş
Ve orman sevdalısı bir zorlu rüzgâr gibi
El savuruşuyla dağılmış yüreğimden
Evden atılan tozum ben sabahları
Ve gün boyu sabırla göze görünmeden geri gelen toz
Farkına varılmadan büyüyen sarmaşık
Kırılıp atılınca dek candan bağlı büyüyen
Aşman taşım ben sen gele geç
Bekleyen iskemle her zamanki yere seni
Boşluğa bakarken alınının yaktığı cam
Yalnız sana bir şey söyleyen beş paralık bir roman
Okunmadan unutulmuş açık bir mektup
Yarıda kesilmiş bir tümce ki değmez dönüp tamamlamaya
İçinden geçilmiş odaların ürperişi
Ardında bıraktığın ıtır kokusu
Ve dışarı çıktın mı aynan gibi mutsuzum

Açıklamalar için kitabın sonuna bakıla (S.M.).

BOŞ KALAN AYNANIN ŞARKISI

*Nerdesin salınan bende
Bende tutuşan apansız
Ya dolanan elin yalnız
Ağzına ruj sürerken de*

*Nerdesin gecemin zevki
Yok oluveren kaçağım
Sultanım eğrelti saçlım
Eygözleri yağmur rengi*

*Beklerim her an yolunu
İlkyaz bekler gibi toprak
Ve üzerinde kayacak
Küreği havuzun suyu*

*Sunarım gizli bakışlar
Loş ve derin çerçevemde
Yakın gel çok yakın hem de
Benim bütün gölgemi sar*

*Ordu ol üstüme dolan
İn ovama in tepeme
Tuzla saray bahçe deme
Ve akşam ve düş ve duman*

*Bütün güzelliğinle gel
Kıyımdan pusu kurmaktan
"O" şeklinde bir dudaktan
Ayaklanan halktan güzel*

*Kuş kokuları var yeni
Bataklıkta av yerinde
Ve düşümün izlerinde
Yok etmişim işte seni*

*Yüzüme yüzünü göster
Kocaman gözlerine bak
Seraplarını açarak
Bana ve bulut ve gökler*

Neyin nesi bu yitik kıyı bu sis içinde kumlarda mavileştiği kı-
yı devedikeninin
Bu anlaşılmaz enginlik bir ot elvedasının sallandığı enginlik
kum tepeleri altında
Pek bilinmez ay güneş bu tatlı limonun ekşi limonun alnında
Ve ayak yerleşiyordu bir yıldızlar tozuna yerin
Mikasına felaketlerin
Bir çoktan batmış gemiler çanaklığına
Derin dipler balçığına bir kemikler gölcüğüne bir halım-
sı kar aklığına

Ölü tozlarına denizsel uygarlıkların
Kemirilmiş mantarlara madensel meyvelere geri çekilen su-
lara
Yerlerinden çözülmüş güney yıldızlarına kızıl kızıl yansılara
Çamuruna tek gözeli yaratıkların
Bir tuz tadı giriyordu burun deliklerime boğazıma akın akın

Hardelot⁴ sabahını görüyorum bu akşam Hardelot aydınlığını

İnsanla deniz yattılar mı en sonu
Ölüm öyküsüdür açıkça bu kez
Ağızlarında her zaman köpük mü bulunur bilmem ki
Bir gülümseyiş mi yoksa onların yaşama yorgunluğunun ke-
narını süsleyen o beyaz nakış mı hep
Ama gel de yosunlar arasında dalgaların belirsiz soluk alıp
verişine bak
Şu kuma gömülmüş hâlâ çarpan yüreğe bak yoksa bir kabuk
mu bu
Biçimiye bendeki şu büyük boşluğun biçimine benziyor ne
saf raslantı
Koparılmış bu nesneye göğsümden
Çünkü çiçek bulamamıştım sana az önce pazarda

Aradan çok zaman geçti yine kumsalda
Annen de bizimleydi anımsa onu

Yerleştir kulağına sevgilim biraz kara sedefi
Kayda geçirilmiş bütün acısı dünyanın
İğneyi hoplatan aşınmış çizik bir plak
İnsan uğultularından bir uçurum ki yuvalarından uğratar
gözlerini bir defa bir defa daha
Sonra bütün bunları posta kartlarının arasına koyarsın
Oteldeki şöminenin üstüne

**Fonoğraf için durmadan *The man I love* 'ı çalan
Okyanus iniltilerinin unutarak bas sesi ni**

**Anımsa anımsa soluk bir yazdı
Kum ve bizler gibi Hardelot rüzgârında**

**Bir bana sürükleniyordu bir sana bu yürek odamızda
Porselen bir fille ve mavi kadifeden bir iğne yastığıyla
Sense duyuyordun da onun içindeki şarkıyı inanmıyordun
odada bulunduğu
Doğruymuş zaman gerekirmiş bir yüreğe kendini gösterebil-
mesi için**

**Bunun için de çarpması yalnız
Doğruymuş ağrması bir şeycik tanıtlamazmış**

**Dinle dinle hiç susmadı o
Hardelot'nun loş deniz kabuğunun iniltisi**

**Bana baktın gözlerinle ıssız ufka dek
Anılardan yıkanmış gözlerinle
Bana baktın saf unutuş olan gözlerinle
Bana baktın üzerinden belleğin
Başboş nakaratlar üzerinden
Solmuş güller üzerinden
Aldanmış mutluluklar üzerinden
Yürürlükten kalkmış günler üzerinden
Mavi unutuş olan gözlerinle baktın bana**

Bir şeycikler anımsamıyorsun olan bitenden
Sevgilim
Anımsamıyorsun insanları görünümleri
Gittin kendi kendinden duman dalgaları gibi

K alıyorsun
Ve ilk defa dolaşıyorsun göğü bir baştan bir başa
O lav ve yavaşlık gözlerinle
Önüdedir dünya tıpkı gözkapaklarının altında düşündüğün
gibi sen onu

Başlıyormuş gibi seninle senin önünde
Senin rahat bakışınla bitimsizcesine genç
Ben de oradayım kısıkana kısıkana güzelliğini
Zavallı sararmış resimlerimle sen ki yüz çevirirsin bunlardan
Yeni çayırılar görmek için

Sana söz geçmişten konuşmayacağım bir daha
Bugün adımlarından başlıyor her şey
Bir kıvrımıdır giysinin bana yaşamaktan kalan
Başka şeyin yeri olmadı seni buluyorum en sonunda ben
Sevgilim sevgilim inanıyorum sana

BİR ADAM GEÇİYOR PENCERENİN ALTINDAN VE ŞARKI SÖYLÜYOR

*Bizi yalnız özgürlük için
Mutluluk için yarattılar
Dua neyse itiraf için
Kırağıya pencere kadar
Mevsim neyse esrimek için
Sevdalanmak için de bahar
Bizi yalnız özgürlük için
Mutluluk için yarattılar*

*Düşlerdendi kolların öyle
Kanma güneşler serili
Ne güzeldi ağlamak bile
Koşardın o çiçek serpili
Mayıs kırlarında türküyle
Şeytana Tanrıya sevgili
Düşlerdendi kolların öyle
Kanına güneşler serili*

*Yavrum delişmenim aslında
Eşsiz bir ateştin bir yangın
Suyun tadı vardı ağzında
Saçlarında bedava altın
Ne oldu o yağmur altında
Öpüşmeler o kızıl ağzın
Yavrum delişmenim aslında
Eşsiz bir ateştin bir yangın*

*Geçen geçen hep geçen zaman
O düğümlü ipiyle yer yer
Sevenlere dolanarak
Duyurmazmış kendini meğer
Ayırır gözleri ışıktan
Alna acı bir alay çeker
Geçen geçen hep geçen zaman
O düğümlü ipiyle yer yer*

*Gençliğinden kalan geriye
Budur ancak azın da azı
Suç benimse en uz dilliyе
Sorun gönül cezaya razı
Bundan yaralanmamız niye
Öldüren kim mavi kuşcağızı
Gençliğinden kalan geriye
Budur ancak azın da azı*

*Her kötülük yerilmeli mi
Daha yaşlı gönül gelen çağ
Aşk değildir yıpranan kimi
Vakit zevk deyince elveda
Ve gözler bir dua etti mi
Güneş yadsımadı bir defa
Her kötülük yerilmeli mi
Daha yaşlı gönül gelen çağ*

*Kusur eğer değilse bizde
Oyunda kim elebaşılar
Gökten gelen nerde ne izde
Göğün verdiğini kim çalar
Kusur ya bendedir ya sizde
Kime fayda sağladı baylar
Kusur eğer değilse bizde
Oyunda kim elebaşılar*

*Özgürlüğe yaratıldık biz
Biz mutlu olmaya her zaman
Safsatadır her bildiğiniz
Yaşamak içindir bu cihan
Tevrat yasa ve düzeniniz
Öküzlerden ile ri saban
Özgürlüğe yaratıldık biz
Biz mutlu olmaya her zaman*

KALABALIKTA ŞARKICIYI İZLEYEN SES:

*Özgürlüğe yaratıldık biz
Yalnız yalnız özgürlüğe ve
Mutluluğa yaratıldık biz*

**Düş görürsün kocaman açılmış gözlerinle
Bilmem ne geçer acaba
Hayalinden karşıdan
Kırallığındır senin o kapısı yok
O bana geçiş izni olmayan ülke**

**Onlar ki içlerinden müzik geçer
Tüneyen kuşlardan eğilmiş**

Bir ağacın dalları dense yeridir

Ama sen

**Onlar ki bakışları ufak ufak rakam yüzeyidir hep
Onlar ki elçabukluğu ile oynarlar var olmayan birinin görev-
lerini**

**Onlar ki meselci akılları ateş koyar bir ayna gibi
Sarma sigaralarıdır varsayım**

Ama sen

**Elini koyarsın da yanağına şöyle
Sormayı göze alamam bir oyun mu değil mi bu
Kim geçer öte geçeden yittiğin yerde kim yiter
Belki bir yaban atları ülkesindesin
Belki kendin bir ülkesin iyilikle kötülük arasında
Dağda bir hacılar yolu
Bir korsanlar iskelesi Uğurlu Adalar'da
Ya da sevgililerin birleşen elleri**

Belki

**Senin yanındakileri katılamayan zavallıyım ben dışarıda
Orkestranın çıkışını uzaktan zar zor işiten
Ve Büyük Opera'nın salonuna hiç mi hiç giremeyecek olan**

**Söz verdim konuşmayacağım
Geçmişten Konuşmayacağım
Gözlediğim odalardan sessizliğini**

Thérèse⁶ in elinden elması çıkardığı odadan
Michel⁷ in ben duymadan şarkı söylediği odadan
Benim vermediğim yaratıklar doğuyordu senden
Hiç kimse bilemeyecek o beni kavrayan zorluğu
Azabı kıskançlığı
Şaşkınlığı sen bana acımadan gösterdiğinde en sonra
O yalnız kendinin çocuklarını
Dikkatsizlikle görmüşüm gibi
Geçerken pencerenin altından

Hem az önce daha
Aşınmış zümrüt gözlü bir adam soktun
Bilmediğim bir kadının evine
Adam belki öğrenmeye gidiyor ondan
Seninle ilgili ne varsa bilmemekten öldüğüm
Ağır sarışın bir adam Gövdesi
Aramızda bir ekran gibi
Donuk ve okşayan bir adam
Dalgın dalgın gizemli parıltılı beyazlıkları

Hayat verme armağanından daha garip korkunç bir arma-
ğan bu

Ama adam izlediğinde eski töreyi
Çiftleşmeyi beklemeyi ve doğum sancılarını
Ve temiz çamaşır taşıyan ebeleri
Dolaşıp odaları merdivenleri açarak çekmeceleri
Bu çocuk viyaklaması duyulur işte o zaman bir şenlik bir
kutlama alır her şeyi
Ve baba gönül dirliğiyle katılır buna sararıp korkudan
övinçten

Bambaşka bir doğum şekli sözkonusu burada
Ve birinin dünyaya gelmesine sebep olmayan kimse utanma-
dan göremez aynalarda kendi yüzünü
Bu senin teninden olma yaratıkları sevme ahlaksızlığı
Senin düşlerinden elde ettiğim bu yürek yakıcı merakla

Bu evimize yerleşen
Kalabalığın ortaya döküldüğü 'üremeyle bana karşı bu üre-
meyle

İşte yatağın ayakucuna oturmuş bunlardan biri
Dayanmış da soluk alıp veriyor
Ah ben de senin gibi nefes nabız ve söz verebilseydim o hasım
gölgelere

Çekiştiklerini duyardık belki bitişik odada
Kıskanç oğullarımla seninkilerin
Senin inci parıltılı rüzgâr salınıslı kızlarının
Aramızdaki bu savaş onların başına patlardı belki de
Seni bütün yaşamımca yüreğim yanmadan ortasına atmaya
çekindiğim savaş

Çünkü insan taptığına boyun eğdirip
Onu teslim almaktan mutludur ancak

Bütün tılsımlı yolları denedim işte bu yüzden
Bütün ruh zinalarını
Ortaya çıkmış bütün Brocken⁸lerle cehennem azabına sok-
tum kendimi

Papazların sürücülerine yalvardım
İmparatorluk mareşallerine
Kızlara haydutlara
Sönmüş anıları kirletip rezil ettim
Sır çaldım mezarlardan
Bir posa gibi yokladım kemik tozlarını
Tarihi bir orospu ettim dizlerime oturttum

Ama boş

Senin tek bir ışının yeter dağıtmaya kafama doluşan korkunç
görüntüleri
Ve utku sevinciyle yürürsün o sayıya gelmez evlatla
Aydınlığının o sürüsü
Adımlarındaki o insancıl baharla

O menekşeleriyle damarlarının
O yolduğum menekşelerle benzedikleri için sana
Ve bilmediğim ama seni bütün yabanlığıyla koruyacağına
güvendiğim birine
Bambaşka çöllerdeki barınaklarımızda kollarımın tutsağı
olan birine

**Aksak bir an çıkagelir de senin giysine takılan kimse
Ayrılır senden bir gündüz körü gibi öğlen ısıltısı önünde
Bilim önünde bilgisiz
Balo eşiğinde topal**

**Kimbilir nice kez yaşamda
Açıldığını gördüm ülkende kapılarının
Girmem oradan o büyüler başlayan yerden içeri**

Uğursuzluğun her türlü gözdağı verir bir periyle evlenene
Onun ardı sıra gitmek isterse bu coğrafya dışı yerlerde

Bir vakitler Provins'deydik o harika bir çöptenekesine benze-
yen kentte

Bir şey demeyeceğim Avignon için Pénitent Noir⁹lar için
Ama o sefalet koridorları da vardı Jeanne d'Arc kentinde
Ve o terk edilmiş kent o Nice'in arkasında demiryolundan
geride

Kuruyan çoraplarla sarayların sütunlu geçeneklerinde
Göçmenlerin soğansı kiliselerinin yanında süründüğü bir
yerde yaşlılıklarının
Hâlâ yatık bir yaz gibi

Ormanların kara tüyünden apansız içeri dâlan
Seine'in kıvrımları üstünde Nationale¹⁰in bozuk dönemeçleri
dolambaçları

Ya da bir emlakçı bir noterle gezilen o satılık evler düpedüz
Arasıra Bergen¹¹den söz açarsın ya ben tanımam orayı
Ya da yaşarken bir kez tatmak istediğini söylersin
Tahiti'de ısırlıp atılan hintkirazının papaye¹²nin yavanlığını
Ey seni seviyorum diyen tiyare¹³ kulağın üstünde
Sütunlar gibi yarılan sözcüklerin kokusu
Revaklar revaklar sen işte gitmişsin
İşte dönmek üzere kaçyorsun benden orada
İçinde hiç yerim olmayan bir görünümün kırılışesi
Ey yeni Mélusine¹⁴ ey kaçak
Kuş ayağın uzaklaşıyor taraçalarda
Şöyle bir parıldıyor giysilerin yine ağaçlar altında
Bir Watteau¹⁵ karanlığında parıldar gibi

Bir sokağın alt başında seni bekliyorum ben işte yol şaşkını
Ya da altın sınırında akşam alacasının
Ola ki gelmedi bir defasında

O garip yırtlıklarından birinde gezinmen için bir defasında
Ölmüş hayal etmen gerekmişti ya beni
Gelip de rahatsız etmiyeyim diye seni bir felâket güneşi altında
Ve her bakışında sana
Benim için o şarkı söyler gibi öldürdüğün kimseyi anımsıyo-
rum

Yine de görmediğim kimseyi sen istemiyorsun diye
Bensiz dünya sanıldılar bu gözler
Bu ağız ister istemez benden söz açtı geçmişte
Yirminci yüzyılın ortasında hep bunlar
Yeryüzü çevresindeki uyduları düşünme makineleriyle

Bir bıçak kalıyor ama bir bıçak
Bir yürek bir yürek

*Şarkım yelden su bentlerinden
Kara acı turunçtan sevgim
O denizin öldüğü semtim
Düş içinde gelirken*

*Sessiz tepelere yıldızlar
Yağan güzel ağustos ayım
O mavi göklü düş sarayım
Ki palmiye her duvar*

*Altın kolum silik düşleğim
Bende doğan susuzluk açlık
Sonsuz akşamlardan gerdanlık
Ki bekler hep yüreğim*

*Demek yitebilirim sana
Tüm sazları örmeden belki
Dağıtmadan pencerendeki
Kumruları bir yana*

*Yapmamışken sabahtan bir ok
Pusululuk ve çiçekler oku
Serin sular ve keder oku
Ki bana verirsin çok*

*Bilinir mi olanlar yine
Hoş belki de kimi vakit o
Atıvermeleri bir palto
Yüzümün üzerine*

*Ve bütün bu yitik dil anlam
Bu yer çatlağında hazine
Dua kaplı çığlığım yine
Satılıp giden tarlam*

*Ağzım sözcük dolu yu susar
Hepsi budur beni en üzen
Bir de senin hatırana ben
Az yontu diktim o var*

Kafesine bu vura vura

*Onun için öyle yıpranmış
Bu yüreği en son çırpınış
Yıkıverir çukura*

*Gırtlığımı kuşları kesin
Gelsin kanım şarabım derken
O yulaflar gibi geçerken
Öyle hoşlanıp geçsin*

*Sonuna dek kendimin bilmem
Gidebilir miyim vakit dar
Ve tunrı - haykırış için o kadar
Seni sevdiğimi hem*

Karanlık olan her şey parıltından söz açar bana
El yordamıyla geçilmiş
Dul odalar
Gemilerin dibindeki zift
Bataklıkların suyu
Kara zeytinler
Dağcıların güç döndüğü kar üzerinde
Bir alıcı kanatlar çarmıhı
Kunduraları bir ölünün
Gecenin tırnaklarındaki hınç

Acılı olan her şey
Mor halkası uykusuzlukların
İtilen ekmek
Evini boş bulan adam öpüşlerini kirli
Talihsiz yüze ayna
Trajedi zenginlik sütunlarında
Yaş
Kırıp koparmalar
Zevkten rezil olmuş gençlik
İnsanın kendi kendinden uzaklaştığı zindanlar

Zorlu her şey
Yangınla kan
Dikelen barbarlar kentlerde
Buğday ve kadın cellatları
Kırbaçla dağıtılmış atlara benzeyen kasabalar
Yırtıcı hayvanların utkusu
Kurşuna dizmelerin parlak gülüşü
Bakırla kırılmış üyeler ve başkasının istemi
Sarı ve kızıl kıyım
Acıların zincifre rengi
Kıyıcılık rengine bürünen her şey akşam olunca

Mavi gözlerinden söz aç benim için ah benim için

**Sana sevgim o sana benzer
Aşk iç içe gök ve cehennem
Uçtuğu anda sönüvermiş
Kül gibi hafif bir ateş hem**

**Sana sevgim o koşan maral
Parmaklardan akıp giden su
Hem susuzluk hem kaynaktır o
Hem kaynak hem de susuzluğu**

Sana sevgim o bölen beni
Olup zaman bildiren kılıç
O tanrısal birlik yine de
Tek bir günü otuz yıl kılıp

Sana sevgim sevgim o pınar
Ve dibinde parlayan yüzük
Sevgim kestane ormanında
O fir dönen al sincap küçük

Acıdan can verip dirilmek
Bulur bulmaz yitirmek seni
Uyuma korkusu belki o
Ancak düşte görmekten seni

Kahrolma korkusu ilgisiz
Ve rasgele bir söz olmaktan
Ve dalgın bir tavır ve bir el
Gazteyi alan ya da atan

Ne varsa deneriz boyuna
Ne tutku yarar ne şu ne bu
Boyuna yeni bir bunalım
Ortaya kor başka sorunu

Gök maviliğince dipsizdir
Bu uçurum uçsuz bucaksız
Sever mi ki ölçen kimseyi
Sevdayı kollarıyla yalnız

Ne yitip gitmeye hakkım var
Ne de yorgun olmaya benim

Sana taht olmuşum erk sana
Hep orda olmak sana sevgim

Sana sevgim kalayım ister
Temiz çarşaf gibi yatakta
Kenarına markan işlidir
Kokar burcu burcu lavanta

Neyim ki ben o harften fazla
Bin simgenden biriyim işte
Sarhoş kalan boşalmış kadeh
Kenarına dudak değmiş de

Bütün sözlerini dünyanın vermiş olacağım zaman sana hep
birden
Bütün Amerika ormanlarını gece göklerini biçmeyi bütün
Vermiş olacağım zaman ben sana o parıldayanı gözün o gör-
mediğini
Bütün ateşini yeryüzünün bir gözyaşı kadehinde
Nuh öncesi türlerin erkek tohumunu
Küçük bir çocuğun elini
Acılar kaleidoskopunu vermiş olacağım zaman ben sana

Çarmıha gerilen yüreği çarklara gerilen kolları bacakları
İşkence edilmiş insanlardan dokunmuş sonsuz halıyı
Derisi yüzülenleri işkence kütüklerinde
Bilinmez sevdaların deşilmiş mezarlığını
Yeraltı sularının sürüp götürdüğü her şeyi samanyollarını
Kocaman haz yıldızını en düşkünde en zavallıda
Boyamış olacağım zaman ben senin için bu silik görünümü
Panayırlarında çiftlerin resim çektiirdiği bu silik görünümü
Senin için rüzgârlarca ağlayıp sazımın tellerini koparırcasına
söyleyip

O kara âyinini sonu yok Tapınma'nın
İlençleyip ruhumu da yüreğimi de
Geleceğin sövüp kutsallığına sürüp geçmişi
Yapmış olacağım zaman bir çalgı bütün hıçkırıklardan
Senin dolapta unutacağın bir çalgı
Artık hiç bülbül kalmayacağı zaman ağaçlarda hepsini fırla-
ta fırlata ayaklarına
Çılgın bir kafada yeterli iğretileme kalmayacağı zaman bir
kâğıtbastıracağı yapmaya senin için
Yorgunluk duyacağın zaman o sana adadığım korkunç ta-
pınmadan ölmeye
Artık ne sesim olacağı zaman ne karnım ne yüzüm ne çivilere
yer kalmayan ellerim ayaklarım
Bütün sözleri insanoğlunun kırmış olacakları zaman camla-
rını parmaklarımda
Ve dilim ve mürekkeğim kupkuru kesileceği zaman bir de-
ney istasyonu gibi gezegenlerarası füzelerin
Ve arkalarında bırakmayacakları zaman denizler tuzun o
köreltici beyazlığından başka hiçbir şey
Güneş susuzluktan kavruluncaya ve ışık kararsızca gidip ge-
linceye dek o tuz billurları döşemesinde
Şist söndürünce şekilsiz gökkubesini varlıksa tüketmiş olun-
ca bütün değişimleri en sonunda

Senin için yaratacağım gülü

Daha şiir diliyle konuşuyordum ki ben
Bir de baktım yavaşça uyuyuvermiş meğer
Yeşil mersinler altında kısılmış bir fener
Ömür kovuğumuzda bir ev gibi gölgeden

Yanağı ilkyazına kavuşmuş dinlenişin
Ey bir yelken düşüne konmuş ağırlıksız ten
Gözleri bir gök olmuş yıldızlar saatinden
Ve teni bir barınak olmuş genç bir kan için

Yamacına dönüyor masallarının işte
Kapıldığı kim bilir ne uzak simgeler var
Balodur bunlarsa hep ve kızaklardır ve kar
Geceyi tapılası kollarına çekmiş de

Görüyorum kımıldar eli Ağzı da Demek
Duruşu tıpkı sessizliğin ilerlemesi
Bütün çocukluğuyla kaçmaksa neyin nesi
Adımlarıma yasak gizli bir ülkeye dek

Yalvarıyorum kendi adımıza sevgilim
Öldürücü ve çılgın kıskançlığım adına
O seçtiğin eğimin gitme çok uzağına
Titrek bir söğüt gibi yanına dinelmişim

Gözlerinde uykuyu görmek ölümden beter
İçim içimi yiyor dinlediğim yürekten
Sevgilim dur sevgilim düşünde yolunda sen
Bilincini ver bana harika acımı ver

Kumara yatıranlardan değilim ben evreni
Ben insanoğlunun o gamlı ulu sürüsündenim bütün bütüne
Hiç görülmemiştir fırtınadan kaçtığım
Kollarımla bastırdım yangını her seferinde
Hendeği de bildim savaş arabalarını da
Güpegündüz sakınmadan söyledim en ters düşüncelerimi
Ve geri çekilmedim suratıma tükürmeye geldiklerinde
Alnı damgalı yaşadım
Bölüştüm kara ekmeği ve herkesin gözyaşlarını

Çıktıysam sadece kendi kuleme çıktım
Beni kuşatılmış ülkemden çekip koparan torpido avcısı ge-
mide
Taburların ağırlığı altında ha battı ha batacak bir gemiyle
döndüm oraya
Güvertesinde tekdüze şarkılar söylüyordu büyük Atlas sa-
vaşçıları
Aldım acılıktan payımı
Taşdım mutsuzluk kısmetimi
Benim için hiç bitmedi bu savaş
Halkımın kolu kanadı budanınca böyle hep
Hâlâ duyuyorum kulağımı yere dayasam
Sağır bir dünyanın gerisinden geçip gelen o korkunç uzak iç-
çekişleri
Yok uyku yüzü gördüğüm kapasam gözlerimi sürüp gidecek-
tir bu böyle

Unutmayın bunu

Ama yüzyılın öyküsü ve zamanın dayanılmaz yarası
Cüzzam kolera iskorbüt açlık
Ne kanlı uğraşlar orduların ilerleyişinde
Ne kadirga küreklerinde paralanmış kollar
Maskara edilen kadınla erkek dilleriyle gönülleriyle
Soysuzlaşan her büyüklük ve geri çevrilen sözcükler küstah-
ça ağıza karşı
Saldıran her müzik
Ödenen her ışık göz pahasına
Kesik elin her okşayışı
Tam tamına kıyaslanabilir işte bütün bunlar yüzünün anla-
tımıyla

Titremesiyle gözkapağımın
Seğiren ufak kasla yanağımın derisi altında
Bedenimin oynayp devinmesiyle
Gözyaşı salgılarıyla bükülen dizle koparılan çığlıklarla
Beni sarsan hastalık ateşiyle Alnımın teriyle

Ama suratımın meşini görünüşümün sepilenmiş kayışları al-
tında

Başka bir şey var onsuz taşlar arasında taşa dönerdim
Ambarlar dolusu buğday içinde bir tane
Kendi zincirimden bir bakla
Başka bir şey dolaşan kan gibi yoğaltan ateş gibi
Başka bir şey düşünce gibi alında
Dudakta söz gibi
Göğüste şarkı gibi
Yaşamaktan elde edilmiş tanrısal soluk gibi
Yaşamamdır bu benim
Sensin faciam benim
İç sahnem o büyük o izin verilen oyunum benim
Sokağın üstümüze kapanınca kapısı
Böylece sessizliğin o yaman altın kordonu içinde yanlamasına
Büyük ve kızıl titremesi kalkar en sonunda perdenin

ELSA'NIN ODASI

**TEK PERDELİ
VE
DÜZYAZILI OYUN**

KIŞILAR:

KADIN

ERKEK

RADYO

Olay günümüzde Elsa'nın odasında geçer. Henri Matisse'in bir sözüne göre E ile L¹⁶ kadınla erkektir; Elsa için E, Louis için de L.

Oda. Nasıl tasarlarsanız öyle. Aynı zamanda da çok değişik. Oynandığına göre en büyük yeri yatak kaplıyor, durgun suda bir genii, palamarla bağlı bir sal, karlarda unutulmuş bir kızak gibi. Açık havada sanıldığına göre karşılıklı iki pencereden aydınlanmış, bunlardan biri büyük söğütlere bakıyor, biri de uçan güvercinlere, ya da salt varsayılma dayanan billur avizelerin Venedik ışığı içinde; çünkü aslında şömine üzerindeki aynanın bir bir yanına bir de öteki yanına iki yataklı-vagon lambası yeter. Oda ayrıç biçimindedir, eşyası da konu dışı söz biçiminde. Yeşildir, mavidir,

mordur adamına göre. Saman sarısı gören bile çıkmıştır, akli karışık bir kimse olmalı. Bir eğilir-doğrulur ayna, bir de tuvalet masası önünde kocaman bir koltuk var. Ayrıca yansılarla dolu koyu renk mobilyalar, kumaşlar. Eşyanın biçiminin pek önemi yok. Başoyuncu olan kadına uysun yeter. Yani E'ye. Tam bir sayılıp dökülmezlik. Omuzlardan akan kızılımsı, solukça bir parçadan, geniş kıvrımlı, firdöndü hafif bir giysiyle. Bir ormanda eğreltiler, bildik hayvanlar arasında yürüyormuş gibi. Erkek yatağın ayakucuna oturmuş, gidip gelmesine bakıyor onun. Kocaman, zayıf, çirkince ve pijama gereği duyarak rasgele bir şeyler giyinmiş. Ancak E için gözleri olan yaşlı bir adam bu. Geçmiş zaman gibi orada. Hep birkaç dakikadan artakalan bir geçmiş. Radyo kim bilir ne zamandan beri usul usul çalıyor, kavranılmaz sözler mırıldanıp çiçekli kâğıt gibi bir hafif müziğe başlıyor.

Perdenin ilk yirmi dakikasında geçen sadece L'nin E'ye bakışıdır, bu izlerken hafifçe yer değiştiren bakış. Bir tenis partisinde seyircininkine benzer gibi, yalnız hiç kimse bu şimdiki partinin kuralını bilmiyor, ağ da yok, top da yok, oyuncular da. Ansızın dikkat garip güzellikte bir şeye takılıyor: Onun eli, giysilerin durduğu büyük gömme dolabı ardına kadar açan o tırnakları pembe taçyapraklı el, sonra askılara asılı giysiler ve gölgemsi bir şey görülüyor, sanki içerden biri çıkacakmış da konuşacakmış gibi. El dolabı kapatıyor. Radyo daha açık seçik duyulmada.

Pek doğaldır ki değişik iki biçim var, biri kışın, biri de yazın. Oyun kışın oynanırsa kapalı camlarda renk bir parça farklıdır. Yok yaz seçilirse pencerelerden biri ya da öbürü açılabilir. Irmağın söğütler altında aktığı bile duyulabilecek o zaman, akşam inince de havada parlak böcekler olacak. Ama daha gelmedik oraya.

Az daha unutuyordum: Gerektiği gibi bir oyuncu bulunmazsa, adam pek kocaman olmasa da olur, başını eğdi

mi kısa tuttuğu ak saçlar arasından kafasının derisi görülebilmeli. Tip konusuna gelince, Harry Baur gibi değil de Jean-Louis Barrault türünden bir oyuncu seçilmesi iyidir. Makyajcıya salık: Yüz kırışıklarını unutmayın.

Ne olursa olsun kadının düşündüğü şeyler arasında yer yoktur erkeğe. Adam buna alışıktır. Hiç karşı çıkmaz. Bundan acı da çekmez doğrusu. Bir erkek bir kadının kafasından geçenlere egemen olabilir inancını bırakalı çok oldu. Buna bir türlü karar veremediği zamanlar öyle uzak ki şimdi. Yelkenlerini indirmiş bir tekne gibi denizde. Artık böyle sessizce ona bakabilmekten, onun da sakınmamasından pek mutlu. Eskisi gibi bu bakışa karşı çıkmamasından. Kadın erkeğe alışmak zorundaydı, daha doğrusu aslında kendi inceliğindendir bu. Adam bunu söylemek için yanıp tutuşur. Gene de tutar kendini. Yakışık alır mıydı hem? Ayrıca ödü kopuyor bula bula bayağı sözler bulurum diye... yok yok, kadının güçbeğenir olmasından değil, hayır. Kendisi için. Yoksa bağışlamazdı bugün kendini. Ne aptallık: Yıllar boyu, öyle dikkat falan etmeden, bir kadına en beylik sözleri söyleyesiniz, sonra da bir gün (ayrıca niçin o gün!) hay dilim tutulsaydı diyesiniz, ah! demek istediğim zeki olmak değil, hiç olmazsa öyle görünmek.

Yani gerekince insan söylenecek şeyler bulur dışarıda. Ama buradaki dekor alışkanlığı mıdır nedir? İşte her şey ilk kez görülüyor muş gibi geçiyor bugün burada, apaçık... Beceriksiz bir haliniz var, kendi kendinizin aşağısına düşmekten korkuyorsunuz. Ne tuhaf. Ben daha bir lise öğrencisiyken nasılsam öyle, hani sokakta bir kadına yanaşmak için söylenecek, tekrarlanacak ilk sözlerden bir dünya karardım ya kendime:

ERKEK — *Sizinle karşılaştık gibime geliyor bir yerde.*

KADIN — *Bir şey mi dedin?*

Kadının sorup öğrenmek istediği bu aslında, çünkü bi-

ri sizinle konuşunca, siz de onun sözlerini tam anlamadıysanız, hep böyle olur ya. Ama kadın da, erkek de bunun üstünde durmazlar doğrusu. Hem bu sözün açıklanması gerekse pek de bir sonuca varılmazdı ya. Aslında kadın oralı da değil. Radyodan birtakım sorular mı soruluyor yoksa? Tam o sırada radyo, kimse el sürmemişken, yükseltiveriyor sesini.

RADYO — *Geceleyin gökyüzü kadar vurgunum sana*¹⁷.

Söylenecek olan söylendi işte. Bu türden tümceleri soluk alıp verir gibi söylemeye gücüm yetseydi konuşmamıza kapı açılırdı belki... Gerçekteyse, onun, yani kadının, Baudelaire'e ne karşılık verdiği hiç bilinmedi. Adı geçen gökyüzünü içimizde yok etmeyen bir şey. Belki de hiçbir şey. İşte bunun için güçlüdür o sorular, sessizlik. Biziz konuştukları. İnsan sustu mu daha bir ince görünür. Sadece giysisini anlatacak sözler bulabilseydim, kendisi de içindeymiş gibi. Ama nasıl da aptalcadır her şey... Derken sinirine dokunur Baudelaire, elini uzatıp radyoyu kısar. Oh, dünya varmış! Ve kadın tuvalet masasına oturmuştur. Bakışı aynaya girmiştir. Sağlama kendini görmüyordur adama göre, odadan çıkması için, adama yasak olan, anılarından kaçan bölgelere ulaşmak için bir kurnazlıktır belki de. Gündüzün değişik metni oynanıyorsa dışarıdaki söğütlerle taranmış saçlar arasına bir karışıklık yerleşir. Yok, akşam metniyse tuvalet masasındaki el şamdanlarının daha sahnenin başında yakılmış olması gerekecek. Abajurları mor kırmızı. Ya da sarıdan. Ya da lambalıklar üzerine kaldırılmış olacaklar. Sahneye koyucunun beğenisine uygun olarak. Adam öfkeli bir adamdır, yerli yersiz birtakım işlere girer, bunlar da kendisine bir dahi izlenimi verirler. Ne yapacak bu herif? Kovun gitsin... Burda yalnız kadına yer var. Oda onun odası. Bunun anımsanması gerek. Daha önce ses çıkarılmamış ya geçti artık.

Adam bir şeyler diyecekti ki, bir baktı, bozmak üzere olduğu bu sessizlik ağustosböcekleriyle dolu. İnanamıyorum kulaklarıma. Üzerlerine yaslanıyor ya değişmiyor ki bir şey.

Ortalığı dolduran bu hafif çıtırtı yok aslında doğrusu. Sadece derin bir su gibi, yansılar da var, gene de hiçbir nesnenin biçimi vurmuyor içine. Sessizliğin yoğunluğunda ağustosböceği yansılar var, tamam. Eh sonunda içinize sinebilir bu açıklama.

Belki de onun, kadının saçlarındaki tarak bu, olur ya. Elektriklenme. Ya da onun düşündüğü. Düşündüğünün içinden geçen tarak. Düşüncesi bir ağustosböceği. Kanatlarını bıçak gibi birbirine sürtüyor. Tutulmuş bir cıglığı sivriltiliyor sessizlik taşlarında. Alevlerden bir şarkı. Sıkışık küçük alevlerden. Bir çeşit taftalar. Ruhun buruşup kırışmasından. Ormanda görülmeden yürüyen biri. Ne olursa olsun, artık odasında değil o. Bu dediğim dışarıda geçiyor. Benim bulunmadığım yerde. Ya da bilinmedik birine raslıyor belki orada, gençten bir adama, kendisine karşı güçsüz kalacağım çevik birine en sonu... eskiden yaşamış birine... bozulmamış bir suç ortaklığına. Sesimi çıkarsam bozabilirdim ben bunu. Ama ne demeye? Aralarındaki bu anlaşmayı bozmanın ne önemi var? Bir bilseydim ne konuştuklarını... çünkü bulacağım sözler pek yerli yerinde olsa da neyle yarışacaklar, bilmem ki... Hayır. Sessizliği ağustosböceklerine bırakmak daha iyi:

ERKEK — *Bir düşünce mi, yoksa gürültüye benzer bir şey mi var havada?*

Kadın dönmüştür, ona bakar. Saçları ağustosböceği içinde. Bilmediğim bir Afrika'dan, ak harmanilere bürünmüş mağriplilerin koruduğu çöle benzer bir yerden dönmüş gibi bir hali var. Bir şey, önüne geçilmez bir şey demek üzere.

KADIN — *Gürültü mü?*

Adam daha şimdiden öyle korkmuştur ki bu küçük iki sözcükle kışkırtılmış olmaktan, bırakır direnmeyi, bir karşılık beklemez, hem olacağı da yoktur bir karşılığın, ses çıkarmaz kadının yavaşça aynasına doğru, gölge yaprakları-

na doğru dönmesine, karışmaz sessizlik içre yol almasına, ağustosböceklerinin konserine gömülmesine...

Nedir ki içine yerleşen bu zorluluğu söyleyebilirdi ona, bu yabancı senfoniye, bu öz besinini bilmeyen açlığa benzer kıskançlığı. Orkestraları susturacak tümceler söyleyebilirdi ona, bütün şarkıları kötürümleştirecek, bütün aynaları kırarak tümceler. Saldırı gibi, kasırga gibi bir dil kullanabilirdi ona. Meydan okuyabilirdi onun düşlerine, geçmişin kokularına engel olabilirdi, şaşırtabilirdi kendisinden geleceğe doğru uzaklaşmak üzere olan kadının adımlarını. Adam sezmiyor mu boğazında bir şeyi, kemanlardan daha çok, alabildiğine çok gürültü koparıcı bir şeyi? Yolsuzlukların görünmez gücü yok mu ağzında? Konuşacak adam, dudaklarını oynatıyor, aralıyor şöyle, dili şişiyor, konuşacak...

ADAM — *Sevgilim...*

İşte. Söylemek için bula bula bütün bulduğu. Karnına, kollarına öyle bir utanç basıyor ki içgüdüleriyle alçaltıverdi sesini, öyle alçalttı ki hiçbir şey duymadı kadın. Ağustosböcekleri yüzünden kuşkusuz, insanı sersemleten ağustosböcekleri...

Yer kara kırmızı, az daha unuttuyordum. Güzel altıgen tuğlalar döşenmiş; gölgeler kara alevler gibi batıyor üstünde. Sevgilisine Sevgilim demekten başka bir şey söylemeyi bilmeyen bir adamın utancı gibi kırmızı.

Burada, yazarın oyuncu listesinde baş tarafa koymayı unuttuğu son bölüm suflörün deliğine düşüverir. Dolayısıyla adamı oynayacak oyuncunun —ha cambaz ayakçakları üzerine çıkmış olsun, ha doğru tiyatrolarını, Yunan sirkini ya da Shakespeare delilerini canlandırırsın— nasıl giyinmiş olacağı da önceden anlaşılmadı. Benim kanımca, güç geçirilen ay sonlarıyla hepimiz gibi sıradan bir memurdur

sözkonusu adam, bütün aklı fikri de birgün televizyonda boy göstermek olmalı. Kollarını savura savura haykırır:

SONBÖLÜM — Perde perde
İndirin perdeyi salon ayaklanmadan
Gülmeler ıslıklar
Perde

Kaldırılabilsin diye
İndirin perdeyi
Kaldırılabilsin de oyuncular ilerlesinler diye
Şimdi şu övüncüne erdiğimiz oyun
Alkışlanabilsin diye ne ufak
İz taşımasa da gerçeğe benzerlikten

Oyun

İndirin indirin perdeyi fiyaskoyu
Az önce selamlayan yazarı perdenin eteğiyle süpürülmüş saf
yürekliyi

Perdeyi diyorum size perdeyi
Sahne giysilerini kimse yok bildirecek
Dekora gelince adı var kendi yok
Localara gidecek de yok çiçeklerle övgülerle
Yalnız kalakalacak başoyuncular düzgünlü yüzleriyle
Oynamadıkları oyunla yapıyınız
Rüzgârın uğuldadığı telgraf direklerine
Söylemedikleri metinle yapıyınız
Ve arkalarında uzun bir giysi gibi bütün yaşayışları
Bitmez tükenmezcesine saçılan savurulan yaşayış
Şimdi kala kala odayı oynamak kalıyor ellerine doğrusu
Perde hey perde
Şunun bunun gözü için hazırlanmayan bu oyunu

ARA

Çün bundan önceki facialarda perdelerin birbirinden ayırt edilmesine yarayacak korolar olmadığından, işbu Bradamente'ı oynayacak kişi, canı istedikte, ara eğlencelerinden yararlansa gerek ve perdeler dahi birbirine karışmasın diye bunları bölüm aralarına serpiştirmeye baksın gerek; ama bir zaman ayrımı isteyen konuşmalar süresince sakın kullanmaya.

*Salon konuşuyor ve yazar
Onun dediklerinin sorumluluğunu üzerine almıyor.*

Selam selam sana ey cıva rengi gündüz
Rüzgârı bizden saklayan ey büyük perde
Ve delikten bakıyor gök bilgini dümdüz
Kurduğumuz göğe bizim karşıda yerde
Kımıldanıyor solgun omuzların tümü

Bakın koltuklarda hanımlar var ne cici
Söyle suflör bilmiyorum artık rolümü
Eskimo veriyor mavi yergösterici
Bir şey var oynatılan var ya ne reklamı
Kimsenin bakmadığı bir ekranda öyle
Altın tiyatro Gördünüz mü programı
Yoo alsam da bir fikrim olsa şöyle böyle
Le Monde oyun iyi oyun diyor apaçık
Dünya dönüyor bakılırsa Galile'ye
Kim o yuvarlaktır diye tutturan kaçık
Üç kediyle on dazlağı şaşırtmak neye
Ah bir kulak verseydiniz eleştirmene
Çarpan koltukları hiç işitmez miydiniz
Taş devrinden kalma bir Kemp¹⁹ ten kime ne
Görmüş müydünüz *Atlas Ayakkabı*²⁰ yı siz
Sahneni üstünde ana baba günü var
Çıplak herifler fırlıyor mukavva halinde
Peki neymiş bu resmin adı ne diyorlar
Çok iyi gösteriyor ara renkleri de
Ee bir kadeh şampanya içelim buyurun
Ne yapalım iyisini vermiyor bura
N'olur ben de geleyim sizinle az durun
Uzundu perde yoruldu oturma oturma
Ayağımda hamfendiciğim karıncalar var
Açmasam da ben bunu bilmeseniz de siz
Bir punçtur erkek sizin uğrunuza yakar
Bir eşektir erkek siz de semerisiniz
Nedir o inciler tam da barok üslubu
Boynunuza takdığınız inciler bu akşam
Belle Epoque²¹ ustası Dali'nin işi bu
Aman acele edelim üçüncü gong tam

Yazarın sesi, orkestrayı bastırarak.

Selam sana ey yukarı kalkan al perde
Salan dudak gibi tanda zor bir çılgılığı
İşte yaralı âşıklar gölge destekler de
İşte sahne sesin öfkeye kapıldığı
Unutun Hélène'den ötesini o koşan

Hıçkırıkları Truva surlarında hep
Uç ovada savaş arabalarında ey can
İçersinde sıkıştığın bu adamı tep
Yalnız yüce bir dil var deniz meniz yok
Tek tanrı var o dilde ten hazzı adı da
O kendimi adadığım düşler ne de çok
Venüs'ün Astarte'nin mavi kollarında
O düşler ki iç içedir doğruyla yanlış
Ey perde бүklümü şarkılar orkestra
Kekeleyen ölümsüz ne çok mırıldanış
İncilenir kılıçta kanım sıra sıra
Hem Ülis'im hem de siren şarkısıyım ben
Hem altın yapağı²² yım hem de hırsız Jason
Sevgiliyim canavarlı göle itilen
Zindanda boğazı kesilmiş gece en son
Gözkapağımda tepinir kara yıldızlar
Kıral mezarlarına oturmuşum ıssız
Ey taştan taçlarını yitiren yalnızlar
Ormanda ey sultanlar ne ağlarsınız
Bu iç parçalayan iniltileriniz ne
Neyimsiniz beyaz dev hayaletler benim
Gezgin ruhlarınızın uyup gidişine
Sizleri sarp patikalar boyu izledim

*Yengi ezgileri yer alıyor burada,
açılış bu ezgilerle bitiyor
ve sessizlikte Yazarın Sesi duyuluyor yeniden:*

Abdolomin²³ Lèonte²⁴ ve Pharnabaze²⁵ ey
Yüce efendiler ne beklenir sizlerden
Sözünüzün güzelliği bir duyulmaz şey
Baykuş sesleridir tek duyulan her yerden
Jean de Schelandre²⁶ öldü Saumazène konağında

Fransa'yı yerine ulaştırmaya ait
Bir savaşa katıldı bir yara aldı da
Monsieur de Turenne²⁷ zamanında bir vakit
Aman²⁸ Siphax²⁹ Hector bir de Cléomene³⁰
Bir sürüydünüz ki yokuş geriye sürdü
Sizleri yöneten el üstünde bu kan ne
Montchrestien³¹ i Claude Turgot³² öldürdü
Ordaydı Marphise³³ ordaydı Bradamante
Gözlerini kapatırken Robert Garnier'm
Çağırıyor Antoine³⁴ ın gölgesi işte
Sevdiğini Jodelle³⁵ ambarda ölürken hem
Saltanatınızdan değil bütün felâket
Üzgün yiğitler ne bu yakınma bu ezgi
Kanayan dışarıdadır facia elbet
Yaşam kırmızıdır şarap menekşe rengi
Atın kıraliçeleri tiyatrodan atın
Ölümleri eğlenen kara bahçelerden
Alçı gırtlakları düzme damarlı bakın
Yüz.ve giysilerine hep kandır renk veren
Elveda yorgun mor gözler gün ağarmada
İksiri içtim ya n'olur şişeyi kırsam
Yatakta basılmış sevgililer elveda
Ya da dar sokakta balkonun altında tam
Bütün öpücükleriniz bir düştü elbet
Ertelenen yazgıda bir ağız gölgeden
Söyle söyle yalan değil miydin Jüliyet
İpek merdivenindeki Romeo'ya sen
Kaybolun sahne ışıklarındaki düzenler
Uşaklar meşaleleri üflüyor artık
Pudralarını silip dağılıyor yer yer
Dipte solgun yüzlü aktörler usulcacık

Elveda sahne ünlü güzeller elveda
Uçuşur tülünüz rüzgârla ıslatır kış
Gözlerinizi avize gibi ayazda
Nazik ayaklarınız da karla parlamış

Yok artık orkestraya göre bir çukur
Cenaze töreninde sanki çalgıcılar
Kimisi sağa kimisi sola doğrulur
Buz kesilmiş ellerinde çalgıları var
O zincifre kokusunu yitirdi hava
Ve yarıyor kulağı keskin çeliğiyle
Artık çalmaz oldu kemanlarını ova
Kasım boruları duyulmaz oldu bile
Yarındır şimdi bize dünü aydınlatan
Yanılan adımlar ona çevrilsin şimdi
Alanını tekrar açıyor ağaran tan
Artık yazın can verdiği yere kış indi
Ne sahne var burda artık oyun var ne de
Bir yaşama bir yok olma yeri burası
Zaman omuz sırtına asmış gitmede
Bir kova sevgi bir kova gönül yarası

Söylediğim o rüzgârdır dudak çatlatan
O hıçkırıkla yarılmış yürek büsbütün
Söylediğim o insanı kocatan zaman
Söylediğim o gözleri yaralayan gün
Söylediğim o benzeyen gün kırlangıca
Hep çatı altındaki yuvasına dönen
Dünyanın güzelliğinden açsam yavaşça
Sensin söyledğim sen

Ve kıyısında bekliyorum ben onun, bir lezzet yıldızıyla kemirilmiş olarak... O kadının olacağım ben, ki anlamaz sözleri, erkeğin olmayan sözleri.

S.-J. Perse—Etroits sont les vaisseaux

O yılın
İlk gününe kadar o yılın
Ocakta ilk gününe kadar o yılın
Ey yontulmuş tümceler bir kalem gibi ey yongalar
Yongaları bitmez tükenmez düşüncemin
Başlaması şiirin yeniden başlaması
O bitmez tükenmez başlağan senin sen ki zamansın
Saymaya başlıyorum zamanın başlangıcından
O yılın ilk günü kara balçıkta sarı

Düşünceler vardı gene Sevgilim Ey
Kış güneşim canım benim

Gölgelerin uzaması bir gelişigüzel uyuyanlarca
Her yönde çayırda Noel çağında yemyeşil çayırda hep
Ey bitiren güzel daha güzel ey bitirmekten
Sevgilim ey başlangıcı güzelliğinde yılın
Ey gül başlangıcında yılın
Yontun kalemimi yontun hep yorgunluğumun
Hiç yoktu bunca güzel bunca yeşil olduğu bunca
Taze düşünceler için hiç

Ve sen yanımda benim bir soluyan bir geniş tarla gibi
Bir güzel kış güneşi altında bir dökülmüş yapraklar için
Üstüne senin üstüne güneşi genç güneşi okşayan kışın
Ah başına kadar yılın
Kıskanacağım güneşi ben düşüncelerini ben

Nereye gittin ki dökülmüş yapraklar arasında
Güzel kış güneşim ey güzel kış güneşim
Dokunduğu şeyin rengine giren
Öyle genç kara ve yeşil
Gölge ağaç hava güneşim

Çağırıydım eğer ben inansaydın sen eğer
Çağırıydım içinden ben eğer belleğimin
Ormanlarımın çılgınlıklarımın içinden
Çağırıydım göğsümün en dibinden ben eğer
Ben kol kalınlığımdan ben kara yüreğimin
Ömrümün iliğini unutma gücümü ben

Hoyrat bacaklarıma çağırıydım bir ara
O bitmez sıkmasına ben anıdan kasların

Gözlerine kafamın ki tutsak etmiş gizem
Beynimin avucuna o nane gibi kara
Her vakit akla gelen ıtır gibi hep yakın
Bataklığımdan ağın orkestra gibi hem

Ruhumu çağırıyaydım geçen akşamları ben
Elime kapı gibi baş eğen şeyi biraz
Kokusunu bir omzun bir çözülmüş geceyi
Rengini kadınların yağmuru pencereden
Kadınlar ki ölümler gibi bırakırdı haz
Zalimce çivilenmiş büyük kelebekleri

Çağırıyaydım o tatlı kızları yine derim
Ki inlerler bir zarar versem kendilerine
O tutuşan ateşin imgesini bağrımda
Sözcüklerimin külü altında diriltseydim
Diş bulsaydı acımasız ısırmasını yine
Hayvanca düşlerimi yüce çılgınlıkları da

O insansı ışıklar umulmadık eceler
Tensel batışlar olup vücudum azar azar
Salsaydım düşünceler gibi akıntıya ben
Direkleri kırılmış o gemileri yer yer
Kılsaydım kendimi bir bitip tükenmez pazar
O herkese uygun gök sakar uğraşı hepten

Candan gölgelerime gidip otursaydım da
İnletseydim o beni bekleyeni kim bilir
Ne derdin ki sonra sen ne derdin ki sevgilim

Bense bir defa olsun mırıldanmış değilim
Aşk mektuplarındaki okşamaları bir bir
Sayar gibiyken elin gün boyunca yanımda

Ne gelir elimden Yaşamında insanlar vardı
Onları sinekler gibi kovan elinse
Ayırt edemiyordu beni besbelli

Söz verdim Ağzımda kalacak geçmiş zaman
Pek yavaş eritilmesi gereken bir pastil gibi

Söz verdim Hiç konuşmayacağım geçmiş

Ama söz açmanın gereği var mı düşünüzde kemiren hayvan-
dan sizi
Kemirsin diye sizi duyuyor musun yüreğime vuran gagasını
Söz açmanın gereği var mı düşlerindeki insanlardan
Orada yaşamında olsunlar diye kemirmek üzre beni
O düşlerindeki insanlar o yabancılar

Bense kovdum kendimden senin soluğun senin soluman ol-
mayan her bir şeyi
Hayınlık ettim benden önceki göğse senden önceki ilkyaza se-
vincime acılarıma bense
Hayınlık ettim senin uğrunda başdönmesine rüzgâra kadın-
lara

Tam bir sadakatsizlik umacısı olup çıktım senin için
Tahta mobilya gibi javel suyundan geçirdim geçmişimi
Bütün rahatlığıyla yemek yiyebilirsin bu masada sen
Ne bardak izi var üzerinde ne şarap izi
Bak nasıl oyulmuşum unutuşla
Oyulup çizilip karışıp delik deşik olmuşum unutuşla
Yok artık bildiğim tek şey kendimden
Cehennemim senin cehennemim
Üstünde yara izlerinden başka damga yok
Senin acı çektiğin yerde
Bıçak derin iz açtı bende Çentik çentik oldum
Senin acı çektiğin yerde
Yalnız senin çektiğin acıyla dolu bütün belleğim
Yalnız seninle kanıyor bütün belleğim
İşte ezik içinde dizlerinin dibinde senin
Her şey bir yara bir delik açtı üstünde
Ayakkabındaki her çakıl
Zavallı bitkin omuzun
Birdenbire gecenin göz çukuruna çevrilen kurşun gözlerin
Bu akşamki haça gerilme bu bin dokuz yüz otuz sekiz yılın-
daki

Ve gövdenden daha çok ruhuna sapanan hançer
Cezasız kalan cellatların sana sözle ettikleri bu işkence

Bugün de arada bir ettikleri benimse engel olamadığım iş-
kence

Geçerken söylenen bir söz postaya atılmış bir mektup
Ve o kolay öldürme aracı telefon
Ah sevgilim savunmasız olduğumda ben
Ah sevgilim bir hiçten öyle çabuk yaralanan çocuk gibi
Bende geçer bu bende derin
Bir çizik açar kollarım boyunca derin bir çizik sinirlerim bo-
yunca

Ve ağzımda öldürme tadı bir tersine söz yüzünden
Bağışlamam seni sıyrıp geçen hiçbir şeyi
Vay haline seni ağlatan şeyin
İçimi kıyım kaplar sana eller bir iş etmeye görsün
Bir tayfunla tıkanır sanki karnım kollarım göğsüm
Çılgnlığım ateşim kanım dipten kopan dalga gibi tüm

Ha

Başkaları sevgilim
Sevmediler seni kin duyacak kadar
Çatlayacak kadar gözbebekleri
Yitirecek kadar duyguyu rengi gündüzü

İyidir iyidir söz açmayacağım hiç bundan
Saklayacağım hep öfkeyi ağzımda
Çiğniyorum geçmişi işte vahşi ağzımda
Bu acılığı ben bu köpüğü ağzımda
Ak ve kızıl ağzımda

Pek yavaş eritilmesi gereken bir pastil gibi

MESEL

Sâdi'ye benzeti

Bir yerde yürüyordum ayağımın altında var sanıyordum o yer
Tatlı ince kusursuz ve kille kıyaslanmaz
Kuma karşıt ve suya hasım
Kendinde taş bilmeyen şiir diline benzer
Ayağım hiçbir otu çiğnemiyordu yine de bir koku geliyordu
ardınca
Bir dize gibiydi ölçüsüz uyaksız

Öyle gizemliydi ki bir çiçek iççekişi yayıyordu her duruşunda

Elimle dokundum ayağımdaki bu güzelim toprağa
Kaçtı parmaklarımdan uzun süre kuytuda bırakılmış bir şa-
rap gibi

Bellekle okşanan bir anı gibi
Vücudu hafifliğiyle doldurup dudağı geçmeyen bir şarkı
Karları birdenbire unutamayan bahar
Bölüştürülen mutluluk günün bütün saatlerinde
Çeşmede güvercinlerin içtiği inci parıltıları gibi

Kokusunu getirdi parmak uçlarım bana bilemedim ben
Burcuları adlandırmak üzere yetişmedi burnum daha çocuk-
luktan

Amber mi tripoli mi lantan mı kaad-ı hindî mi³⁶
Hangi somakileşmiş günlük hangi taşıllaşmış eğrelti miski
Adını söyle bana ey burcu burcu toprak ey ateş pelesengi ey
kadın külü

Dilimde gece tadı rüzgâr biberi
Söyle bana ağır kızıl şeker adını

Ve toprak dedi bana o yabansı toprak ağzıyla
Toprak dudaklarından seven dudaklarıma benim
Eh tanımazsın ya sen beni insan ben aynıyım yine de
Çocukken oynadığın toprakla aynı ağır toprak
Savaşlarda saklayan seni kapkalın bekleyen seni
Kollarına son uykun için ne az bulunur ne de
Değerli toprak

Sadece sadece gençliğimde bir ilğim oldu
Kökleriyle uzantılarıyla ararken varlığımda
İçime getirdiği güneşle rengini çürüntüsünü taçyaprakları-
nın

Gülle güldür işte o

Beni böyle ta derinden sarıp susatan
Sen beni ellerine ağzına alan nankör peki ya nasıl
Nankör âşık nasıl tanımadın gülü sen

Sana ayrı apayrı bir toprak vereni hem de

Benim o toprak
Düşün o dinç ayağıyla o çıplak parmaklı
Çiğneyişiyle öz malı adımıyla bastığı toprak
Yağmurların boş yere ykadiğı
Bitkilerle böceklerin her türüne
Uzak dişilere tutkun ağaç tohumlarına karışmış toprak
Bu çürümüş kertenkele kokan
Bu ten yıkıntılarının gizlerini toz içinde saklayan toprak
Bu çürük üzümler ve mercan toprağı
Gazel sürülerinin geçtiğı gölgeye çağrı toprağı
İlençli açlıklar ateş basmalar toprağı
Bu testiyle sıvanın komşuluk ettiğı mor ve yeşil döküntüler
dolgusu

Bu tüyler pençeler gözler ufalanması
En sonu bu çıkılık ve irkilme tozu bu sülünler ve meyveler
sungusu

Toz haline gelmiş mezar tadı bu
Bu güneş gecesi

Ben olan toprak en sonu

Yaban toprağı çukur toprak çılgın toprak
Yararsız otlar kuru kütükler
Uyuyan taneler yitik fideler kopuk dışkanatlar taşıyıcısı
Tehlikeli toprağı vaktinden önce çatlayan tohumun
Ve donduran göz aşısını kalem aşısını
Irmakların karnı gibi ekşice toprak

Havası bozuk toprak vaktinde önce döllenmiş
Hâlâ sabırsız toprak
Her geçenin her boranın oynaşı toprak
Anlaşılmazlık ve pi lik toprağı
Kış ve sömüren yaz kırması toprak
Ansızın içerine gömülür bıçak ve işler sende
 evirir çizer seni d rter  zer seni ve işte
Otundan ayıklanmış g  ten kesilmiş sürgü çekilmiş olan
Yeni toprak uyanı toprak
Bu mis kokulu ekime sunulmuş toprak burun gibi burcuya

En sonu ben olduğum toprak
Sun kendine g l olanı

Sen ki gülsün bu vaktinde yılın ey gizemli gl

By duası gibi hâlâ yeşil kesikli bir ağaç
Sadece girmiş bir ağaç aşılı toprağa ve toprakta mezar karşı-
tı bir haç

Sakat bir adamotu
Kış ayında kök salan
Çarşaf lar altında hâlâ sinsî bir el gibi okşayan
Uykulu bacaklarını kışın

Hâlâ don topraktaki kökler
Hiçbir şey sezemez daha önceden bu yeşil ürperişi bu tatlı ge-
rinmeyi
Büklüm büklüm gözleriyle o yumuşak sap o dönen koltukaltı
toprağın
Çiyden ve etten bahar

Geleceğin üstünde bu kara parmaklıktan hiçbir şey
Hiçbir şey bu cırnaklar donanımından
Bu cırcırlar yapmacığı bu cansız
Güvercinler bürümcüğünden

Hiçbir şey ele vermedi bu koku parlamasını bu gözkapaklar
Patlamasını bu körpe serin pusuyu bu sereserpe
Renkler solumasını ki olacak
Gül

Ey çalıların o her yıl yeşerme sabırsızlığı
Kavrayan inanmazlık o beni her şeyin dönemecinde
Laleyle kardelen ve ilk kadifemsilerin incecik buzu
Bir iç daralması bir eskisinden daha uzun görünen her şey
Bu geç kalan cevizden duyduğum tasa ve gemler evcenliği
Ya çiçek açmazsa bu kez hiçbir şey diye ve dağıtmazsa
Kaygımı yasemin de nergis de
Zambak gerekmez ki en azdan bana geri dönmüş sanayim
diye
Gülü

Bu bütün renk alan açılan çocuklaşan şey
Bu bütün el ayası çarpıntı ve soluk olan şey
Bu kırılğan ürperişli ilk kalkan
Bu erkenciliği dudağın bu yaraya
Çağrı gibi çok pürüzsüz deri baharda
Ama öyle geliyordu ki şimdiden bana

Gösteriyordu yaprak kanını ilk yıldızını solgun bir noktasını
bir sözverişini

Gülün

Güle gelince bu yıl
Çünkü yeteri kadar kar görmedi don tutmadı pek
Sönmüş dönmüş olsaydı gül o derinliğinde şimdi
Yitip gitseydi bu yıl ya da ne derdik adına
Sonu olsaydı bu gülün
Ezilmesi solması büzülmesi olsaydı gülün
Bir yeraltı belası bir bilinmez larvalar belirtisi için
Bir vakitsiz pas hastalığı bir özsu eksilmesi bir çeşit
Loğusalık humması kızılık ve solgunluk içinde
Bir koku bir afat vurması bir hormonlar ilerleyişi
Bir burcular bozgunu yarık ve çatlak aynı zamanda
Batkı hem de batkısı olsaydı
Gülün

Nice bir uzun bu yıl nice bir uzun
Bu bitmez bekleyiş gülü

Sonra tüketircesine soluğu yıkıp gidercesine
Dirliği yok edercesine dileği
Delsin giderek delsin
Dirilir gibi dirilmez gibi durup
Gene de delsin
Gül

Adını sesleniyorum dilimi
Dayıyorum damağıma öğreniyorum
Derinden esinlenip rüzgârdan yaklaştığını
O buruk erkini yakında varlığını
Seziyorum karanlık ışığını erkenliğini
Taçyapraklarının irkilmesini derken alıyorum

Ağırlığını ilkin elime
Kadehe şarap dökercesine
Hafifliğini oynak bir buğu gibi
Parmaklarıma Nerdeyse bir düzyazıyla kesilen uyumlu yürü-
yüş gibi
Adını söylüyorum yeniden

Gül

Sen ki gülsün bakırdan ve kükürtten
Koyu kırmızı gül ve bembeyaz gül
Ateş gibi külün beyazlığında
Açılan ağız gibi

Sen ki gülsün ey göz kamaştıran gül bu vaktinde yılın
Ki nesi varsa övgüdür senin şanına görünüşüne
Ey gül ki varlığın adınsın

Gülü yaratacağım senin için

Senin için anlatılmaz gülsün sen
Az sözle o sözler ki hep gülün ardında yürür saygıyla
O güle yabancı sözlerle ancak gösterilen gül
Kopan çığlıkta ve çığlığı salan acıda olduğu gibi
Ve haz yıldızları gösterir gibi aşkı uçurumun üstünde

Gülü yaratacağım senin için tapınan parmaklarla

Onlar ki mihrap oldular kavuştular birbirlerine yolunup dö-
kıldüler

Gülü yaratacağım senin için o kollarından
Başka yatakları olmayan sevgililerin saçağı altında

Taş yontuların itirafsız ölülerin yüreğindeki gülü
Saldıran köylünün gülünü tarlasında çıkan gömüye
Kırmızı kokusunu bulunmuş bir mektubun
Ki bana bir şey demez ne bir övgü ne de bir sövgü

Kimsenin bilmediğı bir buluşma sözünü

Kaçan bir orduyu sert rüzgârlı bir günde

Bir annenin adımını bir zindan önünde

Bir erkeğın türküsünü zeytinlikler altında dinlenme vakti

Sisli bir ülkede bir horoz doğuşunu
Yurdundan ayrı düşmüş askerin gülünü

Gülümü yaratacağım senin için hem de ne kadar
Elmas varsa deniz suyunda o kadar gülü
Ne kadar yüzyıl varsa gök tozları içinde o kadar gülü
Tek bir çocuk kafasında ne kadar düş olabilirse o kadar

Ne kadar aydınlık içerebilirse bir hıçkırık o kadar hem de

YENİ YILIN İLK GÜLÜ

*Bilir misiniz ay-gülü siz
Bilir misiniz zaman-gül ne
Nasıl da benzeşirler ikiz
Yansılar da birbirlerine
Durgun suda ayna yerine*

*O yadsıma ve tuz karması
Acı-gülü bilir misiniz*

*Yükselme alçalma arası
Yağmur sonu kuşağınca siz
Açan gülü denizde sessiz*

*Nedir çizmelerle pazarda
Satılan düş gülü ruh gülü
Oyun-gülle ezgi-gül ya da
Savunulan aşkların ölü
Ve yitik adımların gülü*

*Korku-gül ne bilir misiniz
Bilir misiniz gece-gül ne
Boyanmışa benzerler ikiz
Ses boyanmış gibi ağza ve
Sarkar gibi dalında meyve*

*Yücelttiğim bütün gülleri
Seçtiğim bu gülleri bütün
Yarattığım bütün gülleri
Eydil boşunadır övdüğün
Karşısında gördüğüm Gül'ün*

Ne oluyor bana Ansızın kendi sesimi dinlediğimi anlıyorum uzaktan benim dışımdan onun ve benim dışımızdan zamanın içerisinden gelir gibi gelen sesimi bir buz kitlesinin içindeki bir yankıyı dolaşık çarpık bir hacıyatmaz yankısını bir tiyatro sesini boğuk ve çınlamalı bir radyo sesini belirsiz mavi

Ne oluyor bana Ansızın bu yaşımda aynasız bir aynalar oyunu olmadan gördüm kendimi boyası çıkmış rengi uçmuş yıkılmış bir adamı yüz çizgilerindeki binbir zaman karıncası-

nı çizilmiş yollarını dönem dönem ince çabuk ayaklarıyla sabırla taşıyarak o karınca ayakları o karınca sırtlarında koca koca çöpleri filizleri ince dalları o piramidin ağır beyaz yumurtalarını ne piramidi ne diyorum ben ne yaşı ne zaman karıncaları ah evet görüyorsunuz bunu zaman karıncalarını

Ne oluyor bana Ansızın anlıyorum kendimi apansızın anlıyorum neler dediğimi neler dediğimi çılgınlığımı o yıldırımınla devrilmiş ağaca benzeyen anlatımımı ateşin ilerleyişini düşüncenin etinde bu ateş eşelemeyi kuru yapraklar içinde bu delilik yılanını koşan bir kuşun ardında bir kötürümleşen bir sözcükler sözcükler anlamını sözcüklerin tek anlamını yitiren bir sözcük yerine bir başkasını kullanan Kuşun Kim Diyen kim Kuş yılan yıldırım ağaç bütün bunlar benim dilim arabalardan geçilmez bir kent yol işaretleri işlemiyor artık hepsi bozuk hepsi de kavşaklarda kırmızı bu yüzden de yok memur iki kat çok durmalar yasak saatlerde mal teslimleri manevra için yer açacak bir kamyon bir kuruntular kuşklar azaplar maden suları kamyonu

Ne oluyor bana Ya da resimdeki aynı adam değil miyim ben artık Önden yandan Daha çok dörtte üç karşıdan hele dörtte üç karşıdan ne sevimli çocuğum ben diyordum öyle dörtte üç karşıdan o aralıklı resimlerdeki o çekmecelerde dibi çıkmış mukavva kutular içindeki insan o benim yaşam öykümün insanı hem de hem de beni bu yaşam öyküsünü kovalayan Aslında senin yaşam öykünden üzülmen gereksiz dostum çok uzun sürecek de değil o Bundan Nasıl Diyorum ya Bundan Bundan daha uzun Anlıyorsun ya Hayır Kavrayışın kıt biraz Sana diyorum ki bundan uzun sürecek değildir yaşamöykün Farkındasın Yüz buruşturmandan farkına varmak zorundasın bunun Dörtte üç karşıdan bir yüz buruşturması felâket bir yüz buruşturması çok şeyler söyleyen bir yüz buruşturması hem de sana yeminle

Ne oluyor bana Sesimi mi yitirdim Güzelim oyunu söz-

cüklerin yolumu ³⁷ mu yitirdim ah bu son ya da artık içimde oynamayan bir şey olduğundan mı artık oynamak istemeyen bir şey artık rulet oynamak istemeyen bir şey oyunlarsa hiç oynanmadı artık ilerlemiyor hiçbir şey boşa dönüyor şu da kaybedeni kazandıran bir talih bu kem talih yine de kırmızı çift el ve büyük numaralar çift el ve büyük numaralar masaların çevresinde yok kimse ya masalar yoksa ruletler yoksa para sürmeler yoksa oyun yoksa ama tıklım tıklım öteberiyle doluyken içerisinde hiç oyun oynanmayan bir odadan söz ediliyor sağda solda milimetrenin binde biri kadar yer yok makineyle büsbütün tıkanmış kırmızıyı mı seçse karayı mı bilmiyor bir seçim yapamıyor küçük numaralarla büyükleri arasında Küçük numaralar mı yoksa büsbütün besbeter küçük numaralar mı her zaman küçük numaralar mı yoksa

Ne oluyor bana Adamakıllı besbeter biliyorum ne demek istediğimi ve kaçıyorum bundan bütün dönemeçlere dolambaçlara sapıyorum söylememek için söylemekten kaçınmak için bunu hiç ama hiç yapmayacak görünüyorum hiç ama hiçbir zaman sözcükler benim için bu tavla kutusundan bu talih makinesinden daha uygun düşmedi ki gerçeğe ve hiç hile yapmıyorum hile yapmak istemiyorum sarsmayacağım demir döküntüsünü bilyalı çerçeveyi tuzaklı aygıtı ışık kırışmalarıyla hileleriyle o şansımı yutma tavırlarıyla delikleri cepleri aralıkları taklaları yarış alanı görünümü şaşırtmacaları küçük sinsi mezarları mezarlıklarıyla şöyle biraz şöyle birazcık şöyle birazcığın da azıcığı hileye kaçmak yeterdi ya ben yapmayacağım yine de

Ne oluyor bana bu içimden hiç çıkmayan şarkıyla içimi parçalayan bu koskoca şarkıyla ve nedendir şarkının o benim tescilli şarkımın yüz vermemesi ve evlerde kulaklar isteyip çekip gitmesi ve boğazımın zorba düşünüy hayal ettirmesi ölçüye sığmaz sözcüklerin ölçüsüyle ölçüye bağlı ölçü bilmezlikleriyle etten kandan yaratıklar hayal ettirmesi hiç olmazsa dörtte üç karşıdan benim yakışıklı olduğum gibi hem de elektroskopun altın yapraklarınca titremeye hazır önden

yandan yaratıklar ey bu altın yapraklı elektroskop yalıtkanının şiiri okulsu derinliklerden geri gelen görüntüler altın yapraklı gençlik zamanımın dörtte üç karşıdan görüntülerinden bir seçme o bana ağır veren apansız şarkı o beni utandıran hem de yok edici bir utançla utandıran şarkı ah sözün kisası Aznavur'un yaptığı gibi

Ne oluyor bana Bir demiryolu kazası mı yürek mi belki de yürek ve ben çok iyi bilirim sözcüklerle uğraşmayı sözcükleri kullanmayı sonuna dek kullanmayı miktarlarını burada ne yazık kötü tedbirsizlik ettiğimi hemen bilmeyeyim diye yararlanma yolunu onlardan geçerken bakanlar olur ayaklarını koyduğu yere sıvışın allahaşkına sıvışın işte şarapneller yağıyor Bu da bayat söz hani bu eski savaşların beylik lakırdıları ama ne istersiniz benimkinden büyük felâketler var benim ilk felâketim Taçlar Metro su idi kim biliyor bugün Taçlar Metro su'nda neler olup bittiğini durağın bile adı değişti Demek ki yürek o çiçeksiz taçsız elektrikleri kesik Yürek Metro su durağı ödü patlamıştı ödü patlamıştı herkesin o pamik o karanlık sözcükler karanlığı buna alışmamış adamlar hem söylemem gerek ki metronun ilk zamanlarındaydı bu dediğim atıldılar atardamarın içine merdivene hepsi aynı zamanda atardamarın karanlığına kalabalık bunun bir kalabalık için ne dayanılmaz karanlık olduğunu anlamıyor kimse bir soluk tıkanması bir göz ağız kafa sislenmesi sıvışın allahaşkına ama nereye sıvışmanızı bu karanlığın bu kara boğuntunun neresine sıvışmanızı istiyorum ben sizin yok ki kapı yok ki çıkılacak yer artık hiçbir şey anlaşılmıyor artık önden yandan ayaklar altına düşen kadınlar dörtte üç karşıdan yakışıklı erkekler çiğnenmiş çocuklar yalnız güç o yararsız güç var ve korku omuzların genişliği ve duvarların acımazlığı soluk kesen gece yararsız kaçış ve umutsuzluğun şiddeti göğüs göğüse kavga o dayanılmaz korku kapalı eşğinde ölümün gene de duymak anlamak istiyorlardı hiç olmazsa dehşetten kargaşadan ya da ölümden başka şey olmazsa üstümüzdeki bu ölümü görmek anlamını kavramak en sonunda ölüm sözünün Taçlar taçlar taçlar

Ne oluyor bana nerde yaşamım nerde yaşamımı uğrun-
da kurban etmeye değen şeyler uğruna ölmeye değen şeyler
ve işte bir hedef gibiyim oklarla mızraklarla silahlı kolların
ortasında ve söylediğim her şey açığa çıkarıyor beni aydınla-
tıyor vurulacak yeri gösteriyor zayıf noktayı çarpmasına kal-
leşlik ediyor yürek Beni suçüstü yakalamak üzeresiniz beni
kendi kendimle çatışma halinde ve utancımın o utanç güne-
şinin üstünde giysi yokken yakalamak üzeresiniz nerdeyse
boğazıma sarılacaksınız beni bir başkası diye tanınan ve her-
kesin bir başkası olmadığını bildiği ve parmakla gösterdiği
ve kendisinde sövüp saymaya dövmeye tuzluya otursun diye
de akıllıca davranmaya hak gördüğü bir kimse gibi tıpkı hem
oraya gitmesi de gerekmezdi o kimsenin ve önünde de
sonunda da kabul etmedi işlediği hataları o aptalca bağlılı-
ğında ayak direyip duruyor gene de ona el uzatıyorlardı ama
beceriksizliğinden tutamadı ve yazıklar olsun ona başını hep
dörtte üç karşıya çevirip kaldığından önden ya da yandan
durmayı uygun bulmadığından hiçbir zaman uygun
bulmayın şimdi budalalıklarımın sonuçlarına katlanmaktan
başka ne gelir elimden ve siz o gençlik o sağlık o kas o yalan
ve yalan yeteneğinizin olanca ağırlığıyla nasıl da kurumlanı-
yorsunuz ah ne gereği vardı zavallı herif ne gereği vardı
sipsivri ortada durmanın ve dediklerini diyen sözcükleriyle
hem olan bitenler de onlar gibi karşıdan mermi gibi karşı-
dandırılar kendi adıyla her biri kütükte askerlik belgesin-
de yoklama kâğıtlarında olduğu gibi

Yalnız ve çıplak yaşlı ve çıplak savunmasız ve karşıdan
bu sefer yapayalnız ve sevgilimle karşı karşıya

Uyunacak yaş bitti bende
Uyaklarım hep uykusuzluk
Uyumayan görür kendinde
Batmış bir simgedir sonsuzluk

Uyumayan bekler haftalar
Yıllar sürüp giderken yeğin
Uzun bir inleyiştir ağzı
Koğuşunda hükümlülerin

Sen yanımdasın ya ne fayda
Bu yaşamda hiç kimsesizim
Tıpkı sonuna dek okunmaz
Bir şiirin ilk dizesiyim

İtiverdi sana bak beni
O beni kavrayan kemiren
Tuttum soluğumu düşümü
Korkup konuşmaya ben birden

Koparmaya gölgeden seni
Ve atmaya düşünmeyerek
O karanlık acı ışığa
Ki uyurken korur seni tek

Sen bana bakmazsan derdimi
Bilmem nice saklarım nice
Kararsız bir intihar gibi
Kalbim ağrır çarpar delice

Ağır bize saatler öyle
Gözler açık kapalı hep bir
Bir bitki gibi sürer zaman
Ve bir duman gibi titreşir

Zaman bu üç köşeli ayna
Üç kanadı da indirildi
Geçmiş gelecek silindi hep
Gördüğüm tek öldüren şimdi

Ne bu derin uykum dünüm mü
Unutacak mıydım onu tez

Unuttuğum gibi şiirimi
Katlayınca kâğıdı bir kez

Benim göğüm göz diplerinde
Geçmiş yıldızlarıyla dolu
Ekicinin yorgunluğundan
Sönen bir sesidir bir kolu

Yok değişen ey altın burcu
Portakallıklarda geçsem ben
Ey usul sesli Endülüs'üm
Bir gün gelecek yok değişen

Bir yasemin ezgisi gelir
Bana İspanya'dan kimi gün
Bir çağ gelir insan kazanır
Ve yarınla sona erer dün

Tatlı gelir bu şarap bana
Acı gölge sarınca yer yer
Deniz kıyısında Valencia
Cordoba üstünde tenteler

Esmer ekmek ve taş ülkesi
Ey alınan ülke geriye
İşte biz de sizin gibiyiz
Afrika'dan Fontarabie ^{3*} ye

Kardeşiz biz efsanelere
Sevgiyle ve kahramanlarla
Gelsin bizi gönendirecek
Gün övgüler ve destanlarla

Elsa karda seçtiğin balad
O balad ne diyordu söyle
Amboise⁹ın Granada'nın
Kanı da kırmızıdır öyle

Nereye başıboş düşünce
Ötelerin uçurtmasını
Kapmaya utkucu göklerden
Ki der çocuklara yarını

Uyumayan bir kapı arar
Duvarında saplantıların
Gölge midir imgelem midir
De hangisi çıkacak baskın

Uyumayan görür kendinde
Batmış bir simgedir sonsuzluk
Uyunacak yaş bitti bende
Uyaklarım hep uykusuzluk

Düşünmüyorum hiçbir şey duyuyorum birer birer kıvrımlarını yaygılarını ve kıvrımlarını sessizliğin Düşünmüyorum hiçbir şey seriyorum bu benim olan vücudu boylu boyunca büküyorum bir kolumu başımın altında düşüyor bu çıplak kolun üstünden o hiçbir şey düşünmeyen baş Yastık uçsuz bucaksız görünüyor bana kaplıyor içimde dalgalanan azıcık bilinci o bende inebildiğince aşağı inen kuyuyu bu azıcık ışıkla gömülüyorum geceye kımıltısız bir teknede

uzanır gibi ve kımıldanıyorum belli belirsiz ve tekne benimle kımıldanıyor omuzlarım ölçüyor tekneyi teknenin salıntısını

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Düşünmüyorum hiçbir şey bu telaşlı bir dille konuşan yüreği bile Duymuyorum o bana gölgenin gözleri için bir ke-man hali vermesi gereken sinirlerimi Vücut ağırlığımdan başka neyim ki ben üzüntülerimi saymazsam Sakınıyorum bu gizil acının çarpa çarpa yön değiştirdiği başımdan sakın-mayı bilmeli insan başının duvarlarından ve dalgaların ölü bölgesinden geçirmeye çalışmalı geceyi usta bir kılavuz gibi Yüzücü olmalı bırakmalı kendini birdenbire evmeli dalgakı-ranların oyuncağı olmamak için almalı denizin rahatlığını

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Düşünmüyorum hiçbir şey yaslanıyorum sana hiç düşünmeden seni hiçbir şey düşünmeden bu vücuduma dayalı vücuttan başka eğiliyorum senin omuzuna eğilir gibi bir öğrenci siyah sıraya o sıra ki ne harikalar saklar içinde ama bir bir sayacak halde değildir hazinelerini hemen o anda ve serindir yanağı bir şeyler düşünür ya öğrenci de bilmez benim gibi ne olduğunu ben ki yolunu bulamamış bir gündüz hayvanıyım bu karanlık mağaranın dibinde soluğumla ve tedirgin tenimle bu görünür nesneler yokluğunun bu gecenin kara sırasının ne sakladığını bilmeyen bir hayvan bu sağır kör düşler yedeğinin

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Düşünmüyorum hiçbir şey yok benim bu garipsi biçimin peşinden ayrılmayan şey ne korku ne yaşama güçlüğü ne sabırsızlık ne zaman duymuyorum çatırdayan şeyi eşyayı döşemeyi yukarda mı dışarda mı bu olmaz saatte bir yolcu ya da sadece bir atardamarın zonklaması bende bir kulak yanılması bu iç telefonun çalivermesi ilişkim yokken hiç kimseyle ya da yıllığı sayısal çağrı göstergeleri ve görümsel ses aygıtı olmayan bir dünyayla ne bildik rakamlar var ne Latin harfleri hiçbir şey elverişli değil burada Babil Arşivleri kurmaya

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Düşünmüyorum hiçbir şey uyak aramaktan başka birbirlerine uyaklı düşmeyen sözcüklere Her zaman garibime gitmiştir karanlık yazgısı bu sözcüklerin çift değildirler ağır şaşkın gececildirler yankısız karşılıksız olmaktan bu herhangi bir vakit işaret parmağını kaldırmakta hiçbir neden olmayan sözcükler dizeye dudağa yararsız o her şeyi altüst eden sözcükler o bakışmalara dönmeyen o el ayası olmayan sözcükler başka bir el ayasına o yitik öpücüklerle dağılmış düşlere dilsiz hıçkırıklara konuşma çatlaklarına benzer sözcükler ey sönmüş yanardağlar

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Olmaz uyak hiçbir şeyine düşünmeden uyumanın bu ulaştırmaz öyle hiç uyuyanın durumuna ya da ağlayanın düş görenin içi içini yiyenin ve uyumamanın düş görmemenin içi içini yememenin şaşkın kalakalmanın uyanışla uykusuzluk arasında dinginlikle fırtına arasında bilgiyle gizem arasında susmakla haykırmak arasında öyle kalakalmanın bekleyen tohum gibi rüzgârı bir denizyıldızı gibi suyu çekilmiş kumda

paramparça bir şarkı gibi ah nedeni de yok diyorum uyağı da
bunun diyorum ki işte bu işte bu olmaz uyak

*Olmaz olmaz olmaz işte bu
Uyak uyak uyak bir şeye*

Her bir şeyin yeri burası
Şarkı olan şiir sonunda
Bir kabarcık kaynayan suda
Düzyazının denge bulması

Ağır sepetiyle kol bacak
Kendisinden şaşırın beden
Aykırı kış günü geçmeden
Daha küçük bir bebekken aşk

Renk ve biçim bulan her nesne
Oluşan ve gebe kalan hep
Yaşamayı yüklenen sebep
Sıcaklığı kamaşmayı ne

Kara altın başlayan doğum
Esritici şarap mevsime
Delice bir yaşama sevme
Ki duyduğum odur ben oyum

Kısacası ne varsa öyle
Gününde hiç mola vermeyen
Çarpıyor mu yüreğim diyen
Dinleyen bir adam az şöyle

Ve çarparsa çarparsa yine
Bütün işi budur ya zaten
Çarptım hep der acı çektim ben
Çektim inler kendi kendine

Dokunduğum ne varsa fakat
Uykun bu kendini bırakış
Bir güç bulur ad anlam akış
Dil ağıza verir gibi tat

Bir titreme gelir insana
Canı bir kemiren oyan şey
Ne gönlümde bu acıma ey
Uyuyanım dokunsam sana

Sana dokundum mu dirilir
Alır yeni bir boyut eşya

Kavuşur ışığa tutkuya
Ağırlığa anlama bir bir

Girer gerçekliğine senin
Görünümünde bir yer alır
Kıyıları içre ırmaktır
Belli yıldızları kubbenin

Beni Damiens⁴⁰ e benzeten
O düşü anlarım bir anda
Çarka gerildim bir alanda
En yakınlarımı sevmekten

Hep atlara sürükletildim
Zalimliğin olağan işi
Felâketti günün gidişi
Durmadan işkence edildim

Duyarım öykümü bu çılgılık
İşte beni uyanık kılan
Yaram benim o koca sırt lan
Şiirinde dört dönen artık

Duyarım ne gürültü gazap
Geçerken geceden yanlıştan
Elin acısını ısıtan
Tiz perdeyi arar sesim hep

Ama ne biter ki şiirle
Neyi tamamlar ki sözcükler
Yıkımların sesi gümbürder
Yatağımın dibinde bile

Kollarımla sararım seni
Çarpmasın bu yıldırım diye
Ki rüzgârı böler ikiye
Opera'nın dev perdesini

Uyudun mu sen kollarımda sallayabilirim ruhunu hep böyle
Tuttum işte seni kadını sen de beni bırakıp gitmedin öyle
Kapalı kollarımda nasıl hafif uyursun hafif soluğunla hem
Koyup gitmedin beni bir düş uğruna yaşamadın o düşü bir
dem

Öyle hafif ki korkardım en ince soluğun alıp götürmesinden
Kollarımı kenetliyordum korkarak ruhunun kaçıvermesinden
Sense koyup gitmedin beni sevgilim benim kollarımı ruhumu
Hep kapalı kaldılar senin çevrende aldılar bir halka durumu

Nasıl da nasıl da hafıfsın ah öyle sen o çocuksu uykunda
Kendini bir güvenle tehlikelerine kapıp koyveriyorsun da
Hafif soluğu ömrümün tatlım benim başucunda kalbim
çarpmadan
Hep saklasam seni hep öyle baksam sana gecenin içinde
hayran

Alışık çizgiyi görüyorum tavanda yavaşça gelen çizgiyi
Şafağın parmağı ağzında başlatmadan kumrular daha ezgiyi
Üstünde kımıldadığımız loş çarşaflar gibi hâlâ solgun beyaz
Kuğurma perdelerini yarıyor güvercinlerin biraz biraz

İnsan sesleri doluyor odamızdan içeri derinden derine
Bir pencere kanadının çarpışı Ülkesine kavuşan gün yine
Asfalt adımlarla Sokağın tekerlerin frenlerin keskin sesi
Çöp bidonlarının boyuna sallanması boyuna silkelenmesi
Sonra her şey gerinip boğuluyor sönüyor bir öksüren var yalnız
Yok bir şey başkaları ne durumdaysa biz de şimdi o durum-
dayız

Ödenmesi gerek bir haraç gibi mutsuzluğu paylaşıyor herkes
Ama bizim mutluluğumuz bir şarap ki hiç kimse tatmadı bir
kez

Bense alıştıramadım gitti bu mutluluğa bir türlü kendimi
Titriyorum onun üstüne her gün bu saatlerde gün yükseldi mi
Böyle bu şimdiye dek sensiz başlamış denilemeyecek olan gün
Gün öncesi bu ıssız gün bu tıpkısı düşünceden önceki düşün
Ertesi gün olsa da bu gün eninde sonunda bir ayrıntı ancak
Ve aşk her gün büyür boyuna kenardaki bir çentik gibi
büyür aşk

Zaten nedir aşk dediğimiz şey daha yolun başındaki aşk nedir
Ona ki bütün işi gözlerini kocaman açmanı seyretmedir

Cimri sonuna kadar sıkmayı ister kollarında hazinesini
Düşünemez yazgısına başka bir sonucu duymaz başka esini
Onun gibi apaçık görüyorum kendi yazgımın yüzünü ben de

Altın ey kollarında tuttuğum altın aydınlanan kuşluk vaktinde
Ne mutludur o insan ki uyur gerçekleştirir de kötülüğünü
Bir cimrilik başyapıtı çıkaracağım ölümünden ben de son
günü

Hayranlıkla kendinden geçmiş bir insan gibi gireceğim gece
Ben nasıl olduğunu bilmezken kalkışmasınlar şöyle demeye
O da anlamadı gittiğini Yaşamım bir sırçadan köşk oldu ancak
Gözüm açık ölürüm ben aşkı nasıl tattıysam hep göz açarak
Ah dün değil onun hep karşıma geldiğini görüşüm böyle benim
Onu görmek son iki parmağımla canlı koluna değmek isterim
Yalnız doruğa varma gücü kalmış bir adam gibi tıpkı canında
Ki duyup dizlerinde son adımları düşer uçuruma ânında
Ve yapılıp edilmediyse bu görev hiçbir Tanrı adına eğer
Az sayılmaz yüreğinin durduğu dorukta onun ulaştığı yer

Ve yalnız işte o zaman ben senin için ki sen olacaksın ilk gören
Gözlerimi rahatça kapatacağım aydınlığa senin için ben

Senden uzun daha bir uzun uyuduğum bu sabahlardan birinde
Bekleyeceksin beni uyum inatlaştıkça yaptığın gibi sık sık
Şimdiden çatıları okşayan bir günün altın benekleri açık
Pencerelerden girip de oynaşacak duvarlarda ve gözlerinde
Bekleyeceksin beni sislerime gömüldüğüm vakitler gibi ben
Ve kımıldatacaksın usul usul yastıklar üzerinde başını
Çevireceksin radyoyu aydınlanacak o yeşil gözü hafiften
Uyanmıyayım diye ayarlayacaksın seslerin en yavaşını

Beni bir başıma koyup müzik dinlemeye vereceksin kendini
Gülen kaybolan ve yeniden beliren biri konuşuncaya kadar
Elinse bir ayrı yerde bir başka mırıldanan karaltıyı arar
Ve bedensel bir bilinçsizlik içinde yerleşip kalma nedenini
Sonra sabırsızlığı sarar seni bu artık hiç bitmeyen zamanın
Ve nasıl da alıkoymak istersin beni sayfasını çevirmekten
Yatakta sen ayrı ben ayrı birlikte okuduğumuz bir romanın
Ve aynı resmi seyretmek için durdurmak istersin beni ger-
çekten

Budur başıma gelen ben düşüncelerimin kenarındayken bile
Taşacak bir kadeh gibi karanlıktan kederden uğuldamadan
Can veren deniz gibi bir aldırılmaz dalgakıranda öylece kalan
Gözümün önünde hep senin üstünde toplanmış bütün düşle-
riyle

Bu geçmiş gecenin ağırlığı Kan ki hep kulak içerlerinde
zonklar

Dışarıda mavi beyaz gökyüzü ve güneş içindeki balkonlar
Ötekiyse paylaşmadan su dibindeki bir taştan başka bir şeyi
Arabaların evcen gürültüsünde ve sokağın gümbürtüsünde
Bu loş ıssızlıktan el çekip ayırsaydı kendini ve doğan günde
Göz açsaydı her şey başarırdı yeniden olağan hale gelmeyi
Ama ben göz açmayacağım Yüzüm bu kıpırtısız yüz olacak
yine

Bilmeyip kendimi sana bakarak türetebileyim yeniden ancak
Alnındaki bu şafağa bakarak yanımdaki bu ağıza bakarak
Ve bakışa eğik haşhaş çiçeklerine kirpiklerin ham ipeğine
Yüzüm bana hiç verilmemiş başka bir yüz olacak hiç tanın-
madık

Sularda aynalarda benim için bile kendini tanınmaz kılan
Yalnız senin için bir yüzüm olacak yalnız sevdiğime yapılan
O seni sevdiğim yaşam için yapılan gizli bir yüz olacak artık

/

İnsan sınırlarından öteye sürdü beni bir patlama ateşi
Mutun ve mutsuzluğun ta yukarlarına daldı gitti füze-yürek
Yeryüzünü çoktandır bir elmaya benzemekten çıkmış gören
kişi
Apansız sözcüklerin her fırtınasını gülünç yıpranmış bulur
pek
Kendi aydınlığında erimiş görür dünyanın her görünümünü
Yok artık gölgesi hiçbir şeyin kıyaslamak için bir başka şeyle
Orman dorukları bir anda hesapladı ışık yıllarının tümünü

Yok artık yararı bana fırtınaların işim yok ufukla neyle
Hoşça kalın bulutlar sen de hoşça kal ay küçük şato kibrit-
lerden

O benzeştirme oyunumuzu oynamayacağız denizle artık
Saçlarını bozup dağıttık kuyruklu yıldızların geçip giderken
Mitolojiler üfledik de insanın göğsünden bir Pompei çı-
kardık

İşte güneşsel yarış alanlarının kumu kırbacın elipsinde
Orada geçiyor bu seyir göklerden ve gözlerden daha ileri
Bu sağır fokların koşusu bir alacakaranlık sirki içinde
Bu testekerlek olan tavuslar ki yok dingil yapacak bir yerleri
Bu gezegen-yollar ne kavşakları olan ne bir benzin istasyonu
Gagaları bitimsizliğe kadar çakılmış yarasalara benzer
Radarsız göktaşları yitirip şaşırarak yönlerini en sonu
Düşmeden düşüp su kesimleri şamandıralar çılgın skuter⁴¹ler
Ve büyük ilan levhalarının fır fır dönen çevrintisinde belki
Yalan sahte bir gece vardır fosfor ışıltıları saçan bir dine
Belki yukarda haberleşme işaretleri yanar ruh rengindeki
Belki de ezilmiştir bir gürültü yokluğuyla alabildiğine
Yaşam büyük ekranda apansız tam getirirken ortak nesneleri
En harlı ateşler ayarında benim bu duyduğum tapınma sana
Aynın cimri ışıklarından kaçmış belki dönmemek üze geri
İşte bütün yıldızlar tam gönlüme göre çevrilmiş de benden
yana
Beni yol değiştiren gezegeni gösteriyorlar sen Güneş'ime

Uzaktan uzağa bayraklarla donanıp belirtmek için yurdumu
Ve tansıkları imlemek için gereksiz araçlar takıp peşime
Ki boş yere tepinir bağırsıklar hesaplarını hep duyduğum bu

Övmek için söylenmiş bir şarkı olacağım seni sonsuza değin
Dünya merdivenindeki bir dinleniş gibi son sahanlık yerinde
Val de Loire'a vurmuş son bir parıltı gibi arasında sislerin
Bugenvilye⁴² çiçeklerinden bir demet gibi bir duvar üzerinde
Büyük paramparça bir ilkyaz gibi ki akasyalar uzatır gider

Bir Aziz Barthélemy⁴³ gibi dindaşlarına hep yeni adlar veren o
Kıyımların derin ağustosunda ağır ağır kokarken yaseminler

Солнышко солнышко солнышко мое⁴⁴

—Küçük güneşim benim küçük güneşim—

Hep söylendi bu dizeler gece boyunca
Sinekler gibi döndüler kafamda yer yer
Dolandılar ağızda hep o sinekler
Ve beni yalnız koydular hava solunca

Kör bir uyku aynasıyım ben işte ancak
Bir sen vardın uykusuzluklarım sürerken
Bu kopuk sözler yenilendikte bir sen
Bir sensin uyanış düşlerimde kalacak

Bu çözülen sözcükleri neydi bağlayan
Neydi veren onlara bu alkol tadını
Bu gizli kitap okunan okul tadını
Yankının bir ıtır gibi silindiği an

Hecelediğim zaman öyle güzel giden
Bölümleri nasıl koysam şiire derdim
Tutmak isterdim aklımda öyle titrerdim
Hep aynı başlangıca dönerdim yeniden

İçimde bir uçurum bıraktı geriye
Mavi bir kuş gibi uçan şey o şiirden
Kendine uyak arayan bir uyağım ben
Açılan bir el gibi yağmur var mı diye

Ama bir şey bir şey var ki iyice kesin
Oydu canevimde bir müzik uyandıran
Yolcunun tutturduğu ezgiyi andıran
Ve çıkar gibiydi yarasından yüreğin

Tan bu bölgeleri şarkılardan sildi mi
Bir bir dağıldılar mı güneşin eliyle
Gündüz içerimde yıkar ılık seliyle
Senden söz açtıklarına değgin bilgimi

1959'un Kırallar Günü'nde bitti⁴⁵

BİRGÜN BU DİZELER ELSA

*Örü bulbul örügünce,
Pek tatsız artık bu bahçe.*

THEOPHILE — 10.od.

*Nedir beni kemiren bu dev nedir bu kanser
Nedir ta canevimde boş yere boğduğum bu
Duyarım her solukta bağrımdan koptuğunu
Sanki bir başkası var bende verir bir konser
Bende bir başka ben o gelen biri gazaba
Benzeyen bana korkunç beni dinlemeyerek
Her ne olursa olsun onunla gitmem gerek
Almış beni bir yüce şarkı eşsiz ve zorba*

*Beni umursamayan bir şarkı en azından
Perdede rüzgâr kadar alev kadar ocakta
Ayyaşta sarhoşluk ve kurşun gibi bacakta
Şi'rimin kapısını sağdıran pervazından
Avına süren şarkı gecesini kartalın
Bir yangın şarkısı bir büyük âyin saati
Arkasında hiçbir şey kalmayan hasat vakti
Veba gibi bir şarkı hep dar darına yalın*

*Titrek bin keman yayı çalmayı bilmediğim
Benim vermediğim bir başla işaretinden
Karanlık merkeziyim parlak düzenlerin ben
Sessizliğin cam gibi kırıldığı yer içim
Bin titrek yay çalmaya başlayan bir arada
Bir arada söyleyen en seçme yanlarını
Gündüz gibi ısıtır gecem kemanlarını
Gizli ezgimden yaman bir ses alırlar ya da*

*İşte kendi çığımın yankısıyım ben artık
Bir dil ki yanısıra taşlar sürüyüp geçer
Beni gittiğim yolda ezip çiğnerse eğer
Yüreğim al ellerim ak kalırsa ne yazık
İçimde kalan hafif bir ezgisidir ancak
Cam parçalanmaları üstünde boraların
Biraz deliliğimin biraz yeşil baharın
Sözümün arkasıysa bir gün anlaşılacak*

*Şiirlerim ki Elsa tacın olacak bir gün
Seninle taşınmaktan yaşatacak beni de
Daha bir anlaşılıp çeşitliliklerinde
Saçından aldıkları bu parıltıyla bütün
Gözlerinden dolayı şiirim birgün Elsa
Herkesten iyi gören derin hoş gözlerinden
Yarın akşam vaktinin Elsa son közlerinden
Birgün anlaşılacak şiirim nasıl olsa*

*Duyulacak o zaman çilgincasına acı
Kör sözler içindeki usdışı çığlıklarım
Çiçeklenecek senin aşkınla salkım salkım
İnsanın ilerde söz verilmiş gül ağacı
Duyulacak o zaman artık çarpmayan yürek
Taş altında hıçkırık ve nereye sarılsa
Sarmaşığım orası kanayacak hep Elsa
Sabaha çalıştığı gecemin bilinecek*

*Şiirim bu çağın garip kötülüğünden uzak
Yükselecek Elsa bir gün dudaklara er geç
İçleri içlerine sığmayan nice bir genç
Uyarıp öğretecek bir hummaydı yalnız aşk
Zaman onu yenemez elbette kuşku mu var
Sonuna dek eşittir birbirine aşk hayat
Aşklar vardır asmalar gibi düğümlü kat kat
İçinden şarap akar mavi oldukça damar*

*Bir gün Elsa kattığım şiirler şiirlere
Okundular mı bizden sonra denilecek ki
Var bu kolda dizini saracak güç demek ki
Sarmam kısa sürecek sanılmasın boş yere
Gül açacak mevsim yok artık bilirsin bunu
Ve bir gün Elsa şiir okuyacaklar benden
Ayırt edemeyecek adını hiç evrenden
Biçimleyecek etten ağızları yontunu*

AÇIKLAMALAR

- (1) Charles Cros (1842-1888), Fransız ozanı. Fonografı ve renkli fotoğrafı ilk bulanlardan biri.
- (2) Isidore Ducasse, *Compte de Lautréamont* (1846-1870), yirminci yüzyıl Fransız şiirini derinden etkileyen ozan. Gerçeküstücülüğün de öncülerinden biri.
- (3) Marceline Desbordes-Valmore (1786-1859), ince, hüznünlü aşk şiirleriyle ünlü bir Fransız kadın ozanı.
- (4) Fransa'nın Pas-de-Calais kenti yakınında bir kaplıca.
- (5) Kanarya Adaları'nın eski adı: *Iles Fortunées*.
- (6) Elsa Triolet'nin *Bonsoir, Thérèse* (1937) adlı romanın kişilerinden.
- (7) Triolet'nin *Le Cheval Blanc* (1943) adlı romanının başkişisi: Michel Végau.

- (8) Almanya'nın doğusundaki Harz Dağlarının en yüksek tepesi. Halk inanışına göre, 1 Mayıs yortusunda büyücülerin toplanma yeri.
- (9) Birtakım dindışı derneklerin üyelerine verilen ad.
- (10) Route Nationale: Fransa'da büyük merkezleri birbirine bağlayan ana-yollara deniliyor.
- (11) Norveç'in Atlas Okyanusu kıyısında bir limanı.
- (12) Tropikal Amerika'da yetişen bir ağaç, kavunağacı, ve bunun meyvesi.
- (13) Sümer kırıallarının kullandıkları taş. Şimdi Papalık tacı.
- (14) Bir masal kadını. Bir perinin kızı; ki, ortaçağ şövalyeleri onun soyundan geldiklerine inanırlarmış.
- (15) Antoine Watteau (1684-1721), resme getirdiği şiirsel inceliklerle ve renkçiliğiyle ünlü Fransız ressamı.
- (16) Fransızca'da "elle" kadın için, "lui" de erkek için kullanılan tekil üçüncü şahıs zamiridir.
- (17) Baudelaire'in şiir kitabı Les Fleurs du Mal'deki XXI. şiirin ilk dizesi: "Je t'adore à l'égale de la voûte nocturne."
- (18) Robert Garnier (1544-1590), Fransız ozanı. Yazdığı oyunlar klasik trajediye muştular. Bradamante bunlardan biridir.
- (19) Robert Kemp (1879-1955), Fransız eleştirmecisi. Uzun bir süre Le Monde gazetesinde yazdı. Comédie Français'e danışman (1944), Akademiye üye seçildi (1956).
- (20) Ünlü Fransız ozanı Paul Claudel'in (1868-1955) en tanınmış oyunlarından: Le Soulier de Satin.
- (21) XX. yüzyılın başlarında aşırı süslemeci bir sanat uslubu dönemi.
- (22) Efsaneye göre Kafkasya'da kanatlı bir koçun yönü ki, Jason, Argo-notlarla birlikte çalıp ülkesine getirmiş.
- (23) ve (24) Robert Garnier'in "Les Juives" adlı oyununun kişilerinden.
- (25) Pers satraplarının en ünlülerinden biri (İ.Ö.-IV. yy.) Çanakkale'de ve Frikya'da pek görkemli bir saltanat sürmüş. Aynı oyunun kişilerinden.
- (26) Alman kökenli Fransız ozanı (1584-1635). Tyr et Sidon adlı oyunuyla trajediye yeni anlatım olanakları getirmiş.
- (27) Fransız mareşali (1611-1675). Asıl adı Henri de la Tour d'Auvergne. Otuz Yıl Savaşlarında Alman Ordusu komutanı.
- (28) Pers Kırallı Assuerus'un (İ.Ö. 508) veziri ve gözdesi. Yahudileri kurtarmak isterken gözden düşüp ipe çekilmiş. Tyr et Sidon'un kişilerinden.
- (29) Aynı oyunun kişilerinden.
- (30) Sparta kırıallarından üçünün adı. İçlerinden en tanınmışı III. Cléomène İ.Ö. 235'den 222'ye kadar hüküm sürdü.
- (31) Antoine de Montchrestien (1575-1621), Fransız trajedi yazarı ve iktisatçısı. Birçok serüvene karıştı. 1621'de aşağı Normandiya'yı ayaklandırmaya çalışırken öldürüldü.
- (32) Montchrestien'i bir anda kıstırıp öldüren kişi.
- (33) (?).
- (34) Antoine (?).

- (35) Jodelle (?).
- (36) Tripoli: Cila işlerinde kullanılan silisli bir kaya.
Lantan: Bir çeşit yumuşak maden.
Kaad-ı hindi: Doğuda bir akasya türünden çıkarılan öz, ki, sepicilikte kullanılır. Arek adlı bir palmiye türünden çıkarılan sakız.
- (37) Ses (voix) ile yol (voie) Fransızca'da aynı söyleyiştedir.
- (38) İspanya'nın kuzeyinde Gaskonya körfezine yakın küçük bir kent.
- (39) Loire ırmağı üzerinde, Tour yakınında küçük bir Fransız kenti.
- (40) Robert François Damiens (1715-1757), XV. Louis'ye hazırlanan bir suikastta onu çıkayla yaraladığı için büyük işkencelere uğradı. Kollarına, bacaklarına dört at bağlayıp bunları dört ayrı yöne sürerek vücudunu canlı canlı parçaladılar.
- (41) bir motosiklet türü.
- (42) Tropikal Amerika'da yetişen tırmanıcı bir bitki. Çiçekleri süs olarak kullanılır.
- (43) Saint Barthélémy: İsa'nın on iki havarisinden biri.
- (44) Rusça bir dize: Solnişko solnişko solnişko mayo.
- (45) Hristiyanların 6 Ocak yortusu günü.

İÇİNDEKİLER

Sana büyük bir sır söyleyeceğim	9
Hiçbir şey söyleme sevgilim	12
İnanmak istemiyorlar bana	15
İşte otuz yıldır	17
Bütün kiliselerin yolundan sapanım ben	21
Sana doğru geldim	23
BOŞ KALAN AYNANIN ŞARKISI	25
Neyin nesi bu yitik kıyı	27

Bana baktın	30
BİR ADAM GEÇİYOR PENCERENİN ALTINDAN	32
Düş görürsün kocaman açılmış gözlerinle	35
Aksak bir an çıkagelir	40
Şarkım yelden su bentlerinden	43
Karanlık olan her şey	46
Sana sevgim o sana benzer	48
Bütün sözlerini dünyanın	51
Daha şiir diliyle konuşuyordum ki ben	53
Kumara yatırırlardan değilim ben evreni	59
ELSA'NIN ODASI, tek perdeli ve düzyazılı oyun	59
ARA	72
Selam selam sana ey cıva rengi gündüz	73
Selam sana ey yukarı kalkan al perde	75
Abdolomin Léonte ve Pharnabaze ey	77
O yılın	83
Çağırıyordum eğer ben inansaydın sen eğer	85
Ne gelir elimden Yaşamında insanlar vardı	87
MESEL, Sâdî'ye benzeti	90
Sen ki gülsün bu vaktinden yılın ey gizemli gül	94
Gülü yaratacağım senin için	98
YENİ YILIN İLK GÜLÜ	100
Ne oluyor bana	102
Uyunacak yaş bitti bende	107
Düşünmüyorum hiçbir şey	111
Her bir şeyin yeri burası	115
Uyudun mu sen kollarımda	119
Senden uzun daha bir uzun	122
İnsan sınırlarından öteye sürdü beni	124
Hep söylendi bu dizeler gece boyunca	127
BİR GÜN BU DİZELER ELSA	129
Nedir beni kemiren bu dev nedir bu kanser	139
AÇIKLAMALAR	135

Aragon

ELSA'YA ŞİİRLER

ceviren:
Sait maden

Türk Dil Kurumu'nun 1976 Çeviri Ödülünü kazanan **Elsa'ya Şiirler** Aragon'un kırktan çok şiir kitabından biri; ama geleneksel Fransız şiiri ve çağdaş beğenilerin çok başarılı bir bileşimini veren ustalığıyla, kusursuz bütünlüğü ve şiirsel coşkunluğuyla en önde gelen yapıtlarından biri.

Çağdaş yaşamın karmaşık etkileriyle benliği parçalanmış bireyin kurtuluşunun, kendi varlık bilincine ulaşabilmesinin, giderek kendinden dışarıya açılıp somut dünyayı, insanı, insanlık serüvenini bütün çağlara, geçmişe ve geleceğe dönük boyutlarıyla kavrayabilmesinin ancak sevilen kişiyle bütünleşme karşılığında gerçekleşebileceğini savunan bir başyapıt.

Aragon, bu yapıtında ve bütün öteki yapıtlarında gösterdiği seven adam kimliğiyle tarihteki büyük aşkların, büyük âşıkların yirminci yüzyılda bir benzerini yaratıyor. Leylâ ile Mecnun gibi, Héloïse ile Abélard gibi, Romeo ile Juliette gibi: Elsa ile Aragon.